

PATVIRTINTA

Klaipėdos lopšelio-darželio „Sakalėlis“ direktoriaus
2025 m. liepos 21 d. įsakymu Nr. V-94

PRITARTA

Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos
Švietimo ir sveikatos departamento
Švietimo skyriaus vedėjo
2025 m. liepos 18 d. įsakymu Nr. ŠVI-153

KLAIPĖDOS LOPŠELIO-DARŽELIO „SAKALĖLIS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Klaipėdos lopšelis-darželis „Sakalėlis“ (toliau – Įstaiga) yra savivaldybės biudžetinė įstaiga. Adresas: Šiaulių g. 11, 94215 Klaipėda. Tel. +370 652 09 656, el. pašto adresas klaipeda.sakalelis@gmail.com, interneto svetainės adresas <https://sakalelis.lt>.

2. Įstaigos ikimokyklinio ugdymo programa (toliau – IUP) apibrėžia ikimokyklinio ugdymo paskirtį bei poreikius, ugdymo principus, tikslą ir uždavinius, ugdymo(si) rezultatus, ugdymo(si) turinį, procesus ir aplinkas, vaiko pasiekimų dokumentavimo bei pažangos stebėsenos sistemą, siekiant užtikrinti kokybišką ikimokyklinį ugdymą(si) ir ugdymo(si) tęstinumą. IUP paskirtis – per vaikystės raidos procesus sukurti prielaidas vaiko kokybiškam visuminiam ugdymui(si), kuris yra pagrindinė ikimokyklinio ugdymo kryptis, lemianti vaiko emocinių, fizinių, pažinimo, kalbos, kūrybos galių harmoningą plėtojimąsi.

3. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si). Įstaigoje visas IUP turinys grindžiamas šiuo požiūriu į vaiką ir jo raidą:

3.1. ankstyvajai vaiko raidai būdingas spartus netolygus augimas, veiksmų, mąstymo ir kalbos vystymosi nevienalaikiškumas. Kiekvieno vaiko raida ir ugdymasis pasižymi unikaliais bruožais. Mokytojas pasitiki vaiko natūraliomis galiomis augti ir ugdytis, sudaro sąlygas prigimtiniams galioms plėtotis, pripažįsta ir gerbia skirtybes, pasiekimų įvairovę, kuria galimybes skleistis vaiko individualumui;

3.2. kiekvienas vaikas aktyviai mokosi, daugelį dalykų atranda pats, savu būdu ir laiku. Vaikas turi sumanymų, nuolat ieško naujų veiklų ir iššūkių, padedančių tobulėti. Mokytojas palaiko vaiko iniciatyvas, parinkdamas jam aktualų turinį ir veiklas;

3.3. vaiko mąstymo sinkretiškumas, pasaulio kaip nedalomos visumos matymas suponuoja visuminį požiūrį į ugdymą(si). Vaikui aktyviai veikiant integruojamas fizinis, emocinis, socialinis ir pažintinis ugdymasis;

3.4. vaiko ugdymas(is) yra nuolatinis vidinių galių plėtojimas naujų patirčių pagrindu. Vaiko raidai ir ugdymui(si) svarbiausios yra jautrios socialinės sąveikos, grindžiamos dialogiškumo principu;

3.5. vaikų tarpusavio dialoguose ir dialoguose su suaugusiaisiais konstruojamos bendros prasmės. Vaikų grupėje vyrauja nuomonių ir raiškos įvairovė, vaikai mokosi girdėti vienas kitą, skatinama mokymosi vieniems iš kitų kultūra;

3.6. darnų vaiko vystymąsi užtikrina vaiko raidą skatinantis ugdymas. Siekiama turtinti, plėsti ir kompensuoti nepalankioje aplinkoje augančio vaiko patirtis, kuriamos vaiką ugdytis įgalinančios socialinės ir kultūrinės aplinkos.

4. Ugdymą(si) grindžiančios vertybės. Įstaigos vertybės atliepia bendruomenės poreikius ir padeda ugdytis visiems kartu. Vaiko ugdymasis grindžiamas šiomis požiūriu į jį bei jo ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis:

4.1. vaiko orumas – kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas;

4.2. vaiko gerovė – vaiko gerovės pirmumo pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka;

4.3. saviraiškos laisvė – kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas;

4.4. lygiavertis dalyvavimas – lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese ir pašalinant ugdymosi kliūtis;

4.5. lygiateisiškumas ir teisingumas – vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias nepriklausomai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi. Minimizuojamos atskirties ir diskriminavimo galimybės, atstovaujama vaiko teisėms Įstaigoje ir už jos ribų;

4.6. pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei – atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas kiekvienam vaikui sėkmingai dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinius ir kultūrinius skirtumus;

4.7. bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas – pagarba asmeniui grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymasis;

4.8. kultūrinis tapatumas – pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį ir kūrėją bei pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą.

5. Vaikas ir jo poreikiai. Ikimokyklinio amžiaus vaikas yra aktyvus ugdymo(si) turinio ir proceso kūrimo dalyvis, įsitraukiantis, atliepiantis, siūlantis ir taip dalyvaujantis su jo ugdymu(si) susijusiuose sprendimuose. Vaiko reagavimo į ugdymo(si) situacijas stebėjimas, įsiklausymas į jo nuomonę padeda mokytojui geriau suprasti vaikui aktualius poreikius ir jais grįžti ugdymo(si) procesą. Atsižvelgiant į kiekvieno vaiko amžiaus tarpsnį, individualias patirtis ir gebėjimus, siekiama tenkinti bei turtinti šiuos pagrindinius vaiko poreikius:

5.1. žaidimo – turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą. Pripažįstama žaidimo, kaip savarankiškos vaiko veiklos, nelygstama vertė. Nuolat stebėdami ir tinkamoje situacijoje jautriai įsitraukdami į žaidimus, suaugusieji padeda vaikui augintis žaidimo gebėjimus;

5.2. saugumo – jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia. Ugdant vaiką rūpinamasi ne tik užtikrinti jo saugumą, bet ir jį patį pagal jo galias įtraukti į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu;

5.3. draugysčių – jaustis priimamam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų. Sukuriama ugdymo(si) aplinka, skatinanti vaiką tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge su kitais;

5.4. komunikavimo – dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūriniais ir pan.). Vaikui sudaromos sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo su kitais vaikais ir suaugusiais priemonėmis bei atrasti pagarbaus, veiksmingo bendravimo būdus;

5.5. pažinimo džiaugsmo – smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Taikydamas ugdymo(si) procese įgytas patirtis vaikas kuria ir perkuria savo teorijas apie pasaulį;

5.6. kūrybinės saviraiškos – tyrinėti ir atrasti unikalias savo kūrybines galias per įvairias veiklas. Kuriamos spontaniškų ir kryptingų veiklų galimybės, atliepiančios kiekvieno vaiko poreikius, palankios atsiskleisti vaiko interesams, gabumams ir auginti savitą raiškos stilių;

5.7. individualumo ir unikalumo – sukurti prielaidas, atliepiančias ir tenkinančias unikalius kiekvieno vaiko poreikius, tarp jų ir specialiuosius ugdymosi poreikius.

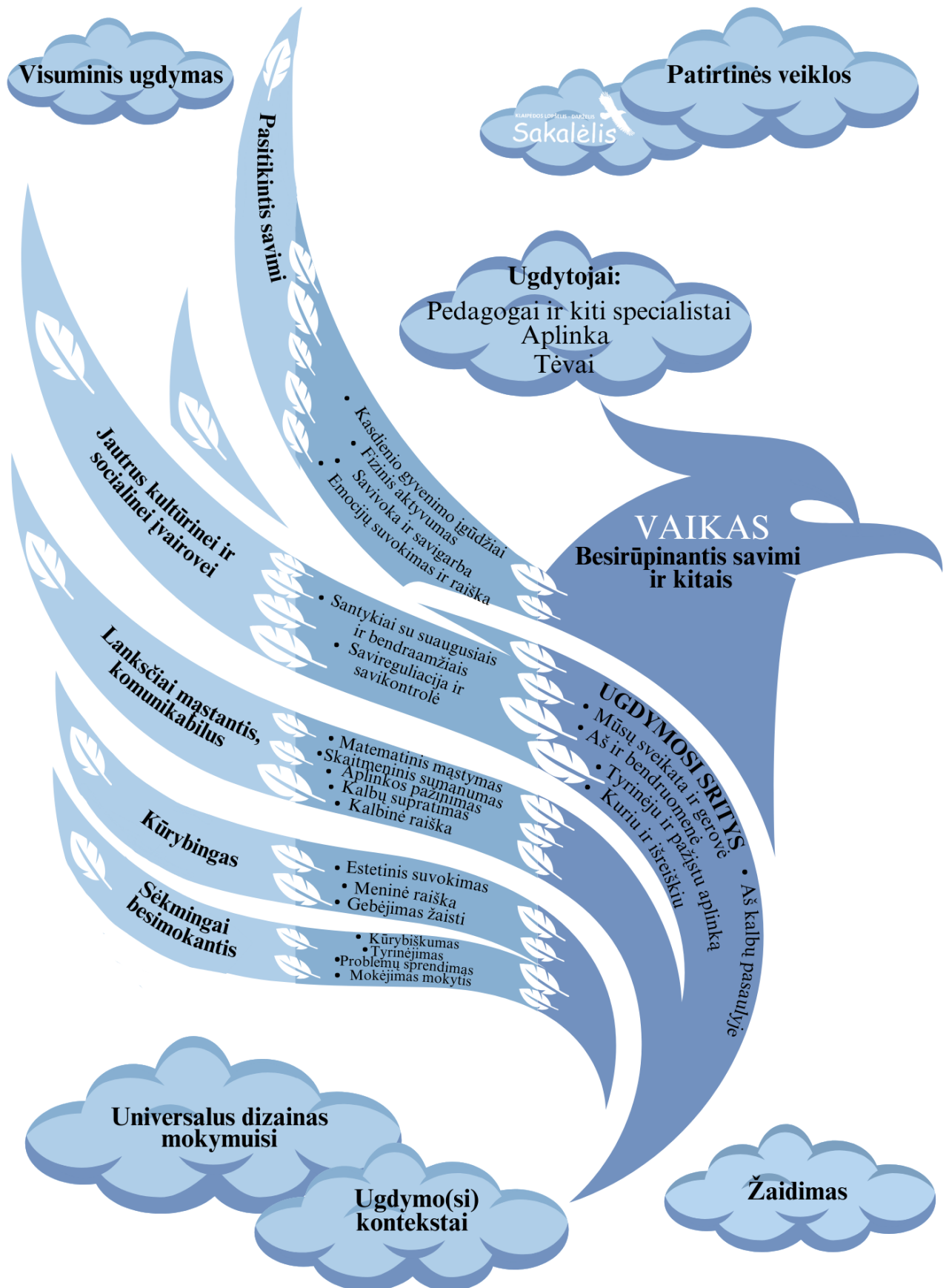
6. Bendruomenės ir tėvų (globėjų, rūpintojų) (toliau – Tėvai) poreikiai. Įstaigos bendruomenė yra atvira kaitai, siekia geresnės ugdymo(si) kokybės, susitelkusi naujovių paieškai ir bendradarbiavimui. Ugdymas grindžiamas glaudžiu ryšiu bei susitarimais su šeima ir siekiu sukurti aplinką, užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą bei darnų perėjimą nuo šeimos į ikimokyklinį bei priešmokyklinį ugdymą. Plėtojant personalizuoto bei įtraukiojo ugdymo aspektus, sudaromos visapusiškos galimybės ugdytis kiekvienam vaikui, užtikrinant jo poreikius bei šeimos lūkesčius. Bendruomenė pripažįsta ir gerbia šeimų kultūrinius bei socialinius skirtumus, tarpusavio bendravimas ir bendradarbiavimas grindžiamas abipuse atsakomybe, tolerancija, konfidencialumu, pagalba ir dėmesiu. Įgyvendinant paskirtas koordinuotas pagalbos priemones sunkumų patiriančioms šeimoms, siekiant įgalinti rūpintis savo vaikais, pozityviai juos auklėti bei ugdyti, Įstaigoje užtikrinamas privalomas ikimokyklinis ugdymas. Tarpinstitucinio bendradarbiavimo dėka mažinama socialinė atskirtis, sprendžiamos iškilusios problemos šeimose, telkiamos pastangos tiesiogiai nukreiptos į vaiko esamą ir ateities gerovę. Įstaigos šeimų socialinis kontekstas skirtingas, kryptingai puoselėjamos pozityvios bendruomenės nuostatos apie įtraukųjį ugdymą, šeimos įtraukiamos į ugdymo(si) procesą, kitas projektines bei sveikatinimo veiklas, edukacinių erdvių kūrimą bei aplinkų turtinimą. Dalyvavimas sporto projektuose, bendrai finansuojamuose valstybės sporto rėmimo fondo lėšomis, kuriuos administravo Švietimo, mokslo ir sporto ministerija bei Švietimo mainų paramos fondas bei projektų tęstinėse veiklose, programoje „Aktyvi mokykla“ stiprina Įstaigos bendruomenės fizinę ir emocinę sveikatą, plėtoja sveikos gyvensenos įgūdžius, skatina fizinį aktyvumą ir palaiko glaudžią socialinę bendrystę. Įstaiga yra aktyvi fizinio aktyvumo skatinimo iniciatorė, į veiklas įtraukia ne tik vaikus, bet ir visą bendruomenę, socialinius partnerius bei mikrorajono gyventojus. Tėvai palankiai vertina prioritetines Įstaigos kryptis, taikomus inovatyvius ugdymo(si) metodus, domisi vaikų pasiekimais, noriai dalyvauja įvairiuose renginiuose, linkę aktyviai bendrauti ir bendradarbiauti. Vykdoma nuolatinė informacinė sklaida apie Įstaigos veiklą interneto svetainėje www.sakalelis.lt, Facebook paskyroje, elektroniniame dienyne „Mūsų darželis“ (toliau – el. dienynas), informaciniuose stenduose.

7. Regiono ypatumai. Įstaiga įsikūrusi Klaipėdos mieste, jungiančiame Mažosios Lietuvos ir Žemaitijos kultūrinius regionus. Palanki miesto geografinė padėtis atveria vaikams galimybę įvairiais metų laikais stebėti ir pažinti Baltijos jūrą, Kuršių marias, kopas, laivus ir žvejus, susipažinti su Kuršių nerija, jos regioniniu parku-draustiniu, Lietuvos jūrų muziejumi ir delfinariumu, aplankyti Laikrodžių ir Kalvystės muziejus, Ventės ragą ir jame esančią ornitologijos stotį bei seniausią Lietuvoje švyturį. Šios erdvės atliepia patirtinio ir pažintinio ugdymo(si) koncepciją bei sudaro galimybes plėtoti ugdymo(si) turinį netradicinėse aplinkose už Įstaigos ribų. Šalia Įstaigos esantis „Draugystės“ parkas ir tvenkiniai, I. Simonaitytės kalva, Eduardo Balsio menų gimnazija, Jeronimo Kačinsko muzikos mokykla, biblioteka, priešgaisrinė gelbėjimo tarnyba ir kt.), žalia ir erdvi lauko teritorija, pedagogų taikomi metodai, būdai ir priemonės sudaro galimybes kiekvienam vaikui būti arčiau gamtos, kaupti patirtį veikiant ir atliepti šiuolaikines ugdymo(si) strategijas. Socialinė partnerystė tarp šalia esančių įstaigų skatina bendravimo / bendradarbiavimo mainus: organizuojamos ugdytinių darbų parodos, koncertai, spektakliai, projektinės, edukacinės veiklos, sporto ir kiti renginiai, skatinantys vaikų saviraišką, kūrybiškumą, atliepiantys visos bendruomenės integracijos į visuomenę poreikius.

8. Įstaigos savitumas. Visuminio ugdymo kryptis užtikrinama, kuriant Įstaigoje integralų ugdymo(si) procesą ir išlaikant savitą ugdymo(si) modelį, kuris atspindi jos vertybes, filosofiją, misiją ir viziją, bendruomenės poreikius ir tradicijas. Šis ugdymo(si) modelis lemia ugdymo turinio įgyvendinimo būdus, kasdienę pedagoginę praktiką, bendravimo ir bendradarbiavimo formas bei aplinkos kūrimą, atliepiant amžiaus tarpsniui būdingus individualius bei specialiuosius vaiko ugdymo(si) poreikius. Įstaigoje veikia ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo bei ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo specialiosios grupės. Ugdymo modelis – 10,5 valandų (viena grupė – 24 val.). Grupės formuojamos pagal amžių (nuo 1–7 metų). Atsižvelgiant į vaiko amžių, jo poreikius bei Tėvų pageidavimus, organizuojamas pietų poilsio laikas, pritaikant jam tinkamiausią poilsio sprendimą. Ugdytiniais (pagal poreikį ir Klaipėdos pedagoginės psichologinės tarnybos (toliau – PPT) išvadas) teikiama logopedo, specialiojo pedagogo, mokinio padėjėjo, surdopedagogo,

tiflopedagogo (pagal bendradarbiavimo sutartis), socialinio pedagogo ir PPT psichologo pagalba. Įstaiga turi licenciją teikti sveikatinimo paslaugas: ugdytiniams, turintiems didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymo(si) poreikių, teikiamos kineziterapeutų ir judesio korekcijos specialistų, bendrosios praktikos slaugytojo paslaugos ir atliekamos šios reabilitacijos procedūros: povandeninis masažas, kūno ar kūno dalių masažas, vibracinis pėdų masažas, šildomieji kompresai. Yra įrengta kineziterapijos salė, hidromasažinės vonios kambarys, sensorinis kambarys, specialiųjų grupių aplinkos yra struktūrizuotos, stimuliuojančios ir pritaikytos, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko specialiuosius ugdymo(si) poreikius. Organizuojamos reguliarios įtraukties į grupines veiklas pratybos, taikomi terapinių veiklų metodai ir būdai, įgyvendinamas įtraukiojo ugdymo principas. Sėkmingą įtraukiojo ugdymo vyksmą lemia ilgą laiką taikoma savita dalinė integracija, grindžiama kryptinga integracinių grupių veikla, epizodine įtrauktimi su asistento pagalba laisvalaikio bei ugdomosiose veiklose ir universalus dizaino mokymuisi prieiga (toliau – UDM). Ugdytinių galias, gebėjimus, ugdymo(si) sunkumus bei elgesio ir emocijų išskylančias problemas, pritaikytas / individualizuotas programas, individualius pagalbos planus (toliau – IPP), maitinimo programas bei ortopedinius režimus (pagal poreikį), jų rengimą ir įgyvendinimą, prevencines bei šviečiamojo pobūdžio veiklas, koordinuotas pagalbos vaikui ir šeimai priemones koordinuoja Vaiko gerovės komisija (toliau – VGK), kuri sistemingai reflektuoja vaiko pažangą, taikomas strategijas, aktyviai bendradarbiaudama su šeima, bendruomene, socialiniais partneriais ir kitomis institucijomis, suinteresuotomis vaiko gerove. Efektyvi tinklaveika suteikia pranašumą prieš kitas įstaigas ir padeda tapti dinamiškesne, konkurencingesne ir labiau prisitaikančia prie besikeičiančios aplinkos.

9. Įstaigos siekiamybė – vaikas, besirūpinantis savimi ir kitais, empatiškas ir rūpestingas, atsakingas bei suprantantis kitų jausmus, linkęs globoti, santūrus ir brandus. IUP grindžiama sociokultūrinė teorija, kuri pabrėžia socialinių sąveikų reikšmę, kultūrinį kontekstą ir pagalbos vaikui svarbą visuminio ugdymo(si) procese. Vaikas, aktyviai sąveikaujantis su aplinkiniais – pedagogais, Tėvais, bendraamžiais, per šias sąveikas plėtoja savo galias, brandina ir kuria save kaip asmenybę. Kiekvienas vaikas mokosi skirtingu tempu, todėl būtina sudaryti sąlygas vaikų individualizuotam ugdymui(si). Sėkmingą visų vaikų dalyvavimą ugdymo(si) procese, pasitelkiant ugdymo priemonių, metodų įvairovę, taikant pastoliavimą, pripažįstant kiekvieno vaiko ugdymo(si) skirtumus, kokybiškai užtikrinant visavertę įtrauktį ir bebarjerę ugdymo(si) aplinką, laiduoja UDM principų taikymas. Prigimtinių vaiko ugdymo(si) skirtumų pripažinimas ir kokybiškai įgyvendinamos esminės ugdymo(si) proceso modeliavimo kryptys užtikrina visavertę įtrauktį. Bendruomenės sutarimu Įstaigos konceptualus modelis kuria lanksčią, visapusišką ugdymo(si) aplinką, kurioje kiekvienas vaikas auga ir tobulėja pagal savo individualius poreikius, galias ir gebėjimus. Ugdymo(si) centre yra vaikas ir septynios jo plėtojamos galios, kurios būtinos siekiant visapusiško asmenybės vystymosi per konkrečius vaiko pasiekimus. Įstaigos IUP įgyvendinimo aspektai atsispindi pateiktoje konceptualaus modelio vizualizacijoje (1 pav.).

1 pav. Įstaigos konceptualaus modelio vizualizacija

10. Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas įgyvendinti IUP. IUP įgyvendinime dalyvauja kvalifikuoti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojai, meninio ugdymo mokytojas, pagalbą ugdytiniui teikiantys specialistai: logopedai, specialieji pedagogai, kineziterapeutai ir judesio korekcijos specialistai, socialinis pedagogas, visuomenės sveikatos priežiūros specialistas, mokinio padėjėjas (pagal poreikį), administracijos ir kiti darbuotojai bei Tėvai. Visi pedagogai, nepedagoginiai darbuotojai ir Tėvai, veikdami komandinio darbo principu, suvokia savo misiją – būti vaiko pagalbininku, patarėju, padedančiu jam augti, bręsti, sėkmingai socializuotis ir tobulėti. Mokytojų, pagalbos mokiniui ir kitų specialistų metodinių grupių veikla nukreipta į nuolatinį profesinį tobulėjimą, asmeninį augimą ir kolegialų bendravimą bei bendradarbiavimą. Ugdytojai ir kiti specialistai nuolat stebi ir dokumentuoja kiekvieno vaiko pasiekimus, domisi naujovėmis ir taiko šiuolaikinius ugdymo būdus, metodus, informacinių technologijų priemones, kuria, inicijuoja ir įgyvendina projektus, akcijas, rengia ugdytinių darbų parodas, koncertus, vykdo apklausas, teikia konsultacijas ir rekomendacijas Tėvams vaiko priežiūros ir ugdymo tęstinumo klausimais, mentoriauja mažesnę patirtį turintiems kolegoms, bendrauja ir bendradarbiauja su socialiniais partneriais, tobulina savo profesinę kvalifikaciją, dalyvauja kvalifikacijos tobulinimo(si) programose, sukaupta patirtimi dalijasi tarpusavyje, užtikrindami sklandų perėjimą į priešmokyklinį ugdymą ir aktyviai vykdo gerosios patirties sklaidą už Įstaigos ribų. Pedagogai palaiko vaiko inicijuotą veiklą, gerbia jo siūlymus ir idėjas, išnaudoja įvairias netikėtas situacijas, skatina jam priimtinais būdais išreikšti save, taiko terapinius būdus ir metodus, nukreiptus į vaiko emocinę gerovę. Higienos ir sveikos gyvensenos įgūdžius Įstaigoje ugdo ir prevencines priemones vykdo visuomenės sveikatos biuro specialistas, o palaikomąjį gydymą (pagal poreikį) užtikrina bendrosios praktikos slaugytojas.

11. Įstaigos IUP parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142 „Dėl ikimokyklinio ugdymo programų gairių patvirtinimo“ bei teisiniais dokumentais, reglamentuojančiais ikimokyklinio ugdymo(si) veiklą.

II SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

12. Planuojant ugdymo(si) turinį, parenkant ugdymo(si) metodus, būdus ir priemones, kuriant ugdymo(si) kontekstus, organizuojant ugdymo(si) procesą, numatant veiksmingas ugdomasias sąveikas, bendradarbiavimo su Tėvais, vietos bendruomene ir socialiniais partneriais formas, laikomasi šių principų eiliškumo, kai pirmasis principas yra pats reikšmingiausias ir svarbiausias:

12.1. sociokultūrinio kryptingumo principas. Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikui įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei;

12.2. vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiančiomis kiekvieno vaiko poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimančiomis sprendimus;

12.3. žaismės principas. Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaiko ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla;

12.4. kontekstualumo principas. Vaiko ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaiko iniciatyvoms atviruose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaiko ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo;

12.5. vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaiko poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos;

12.6. šeimos ir mokyklos partnerystės principas. Įstaiga ir Tėvai bendradarbiauja rengiant IUP, užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir Įstaigos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl kiekvieno vaiko interesų;

12.7. įtraukties principas. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę;

12.8. integralumo principas. Siekiama visuminės vaiko raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaiko veiklos integralumas;

12.9. ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas. Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Ilgalakis, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si);

12.10. lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas. Vaikas giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną „čia ir dabar“ momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui;

12.11. refleaktyvaus ugdymo(si) principas. Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmis atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaiku drauge pagal jo gebėjimus apmąstomos jo emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsvaisto autentiškas kiekvieno vaiko patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaiko ugdymui(si).

III SKYRIUS TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

13. IUP tikslas – atsižvelgiant į vaiko prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaiką išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

14. Uždaviniai:

14.1. kurti emociškai saugius kontekstus ir ugdyti savimi pasitikintį vaiką, atpažinti vaiko ugdymo(si) poreikius, pripažinti galias, kylančias iš asmenybės raidos tarpsnio, individualių raidos ypatumų, prigimtinių gebėjimų visumos ir sociokultūrinės aplinkos;

14.2. saugoti ir stiprinti vaiko fizinę bei emocinę sveikatą, taikant judraus ugdymo(si) skatinančius kontekstus, siekiant suteikti vaikui pasimėgavimo ugdymo(si) procesu jausmą bei įtraukti į aktyvią veiklą;

14.3. plėtoti vaiko ir mokytojo sąveiką lanksčiuose kontekstuose, kuriuose vaikas bendrautų ir bendradarbiautų su kitais, dalyvautų mokymosi proceso planavime, rūpintųsi savimi ir kitais, diskutuotų, kritiškai mąstytų, mokytųsi iš kitų, suvoktų savo ugdymą(si) per socialinę sąveiką, tenkintų saugumo bei judėjimo poreikį;

14.4. stiprinti pasitikėjimu ir pagarba, lygiaverte dialogine partneryste, komandiniu darbu grindžiamą bendravimą ir bendradarbiavimą su šeima, bendruomene, socialiniais partneriais bei kitomis vaiko gerove suinteresuotomis institucijomis;

14.5. tenkinti individualius vaiko poreikius smalsauti, kurti, tyrinėti, žaisti, tobulinti įprastus saviraiškos, patirtinius bei terapinius būdus, išbandyti naujus;

14.6. sukurti lanksčią, įtraukią, bebarjerę bei stimuliuojančią ugdymo(si) aplinką, tikslingai taikyti šiuolaikiškus ugdymo(si) būdus, metodus ir priemones, orientuotas į vaiko poreikius ir asmenybės augimą, taikant UDM prieigą;

14.7. plėtoti vaiko galias ir teikti jo poreikius atliepiančią pagalbą, sudarant galimybes skirtingais, jam priimtinais būdais demonstuaoti pasiekimus ir pažangą, sistemingai ją stebint, dokumentuojant, analizuojant ir aptariant su Tėvais, užtikrinant reguliarių grįžtamąjį ryšį ir ugdymo(si) sėkmę.

IV SKYRIUS UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

15. Siekiant atskleisti plėtojamas vaiko galias per penkias ugdymosi sritis („Mūsų sveikata

ir gerovė“, „Aš ir bendruomenė“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“, „Kuriu ir išreiškiu“) ir jas apimančias pasiekimų sritis, pateikiamas IUP turinys pagal tai, ko bus siekiama per tam tikrą amžiaus laikotarpį. Ugdymo turinys, pedagogo vaidmuo ugdymo procese, ugdymo(si) kontekstai, formos, metodai, būdai bei priemonės padeda siekti asmeninės vaiko ūgties. Konceptualus Įstaigos modelis skatina vaiką veikti aktyviai, mokytoją – aktyviai auginti ir plėtoti vaiko galias, kurti įtraukiančius ugdymo(si) kontekstus bei aktyvią aplinką. Vaikas yra bendro ugdymo(si) proceso kūrėjas ir dalyvis, inicijuojantis, kuriantis ir reflektuojantis savo veikimą, o mokytojas – moderatorius, stebintis vaiko ugdymo(si) situacijas, įsiklausantis į jo nuomonę ir teikiantis tikslingą pagalbą. Išlaikoma pusiausvyra tarp laisvės vaikui veikti ir veiklų inicijavimo. IUP turinio įgyvendinimas organizuojamas taip, kad atitiktų prigimtinius vaiko poreikius, atspindėtų bendruomenės susitarimus dėl ugdymo turinio integralumo, sudarytų galimybę atsiskleisti vaiko savitumui ir individualumui visose pasiekimų srityse:

15.1. Vaiko galia – BESIRŪPINANTIS SAVIMI IR KITAIS	
15.1.1. Pasiekimų sritis – KASDIENIO GYVENIMO ĮGŪDŽIAI	
Vertybinė nuostata. Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam.	
Esminiai gebėjimai. Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.	
Pasiekimų srities dėmenys: vaiko asmeniniai valgymo ir mitybos įgūdžiai; kūno švaros ir aplinkos tvarkos palaikymo įgūdžiai; saugaus elgesio įgūdžiai.	
Ugdymo(si) gairės, ūgties siekiamybė	
1–3 metai	4–6 metai
<p>Kasdienio valgymo metu mokosi valgyti savarankiškai, naudotis stalo įrankiais ir pasirinkti su koku stalo įrankiu valgyti skirtingą maistą.</p> <p>Mokosi elgesio taisyklių prie stalo: prieš valgį nusiplauti rankas, valgyti neskubant, gerai sukramtant maistą, jį skanaujant, prie stalo ramiai pasikalbant, padėkojant.</p> <p>Mokosi laikytis tvarkos: rūšiuoja daiktus, tvarko žaislus arba savarankiškai pažaidęs padeda į vietą.</p> <p>Susipažįsta su higienos reikmenimis, ugdomi kūno priežiūros įgūdžius.</p> <p>Drauge su suaugusiuoju mokosi saugiai žaisti, atsargiai elgtis su buities daiktais.</p> <p>Pasako, ko nori ir ko nenori valgyti. Pats eina į tualetą, suaugusiojo padedamas susitvarko.</p> <p>Suaugusiojo padedamas nusirengia ir apsirengia, bando praustis, šluostytis veidą, rankas.</p> <p>Padeda vieną kitą daiktą į vietą.</p>	<p>Klauso skaitomų tekstų, komentarų apie sveiko maisto naudą, sužino, ką valgyti yra naudinga sveikatai. Tyrinėja sveiko maisto piramidę.</p> <p>Dėlioja savo dienos meniu iš kortelių su sveiko maisto produktais, mąstymo žemėlapius (sveika-nesveika), pasakoja draugams, kuris maistas palankus sveikatai, o kuris – ne, savo nuomonę argumentuoja.</p> <p>Mokosi valgymo įgūdžių ir kultūringo elgesio prie stalo taisyklių.</p> <p>Mokytojo padedamas, mokosi atpažinti ženklus, kurie rodo, kad aktyviai judant kūnui reikia poilsio.</p> <p>Mokosi pažinti šviesoforo spalvas ir kelio ženklus, grupėje ir lauke žaidžia saugaus eismo žaidimus.</p> <p>Varto knygeles, klausosi, pasakų, istorijų apie (ne)saugų elgesį gatvėje, žiūri filmukus, sužino apie daiktus, kurie yra pavojingi jo sveikatai ir saugumui.</p>
Vaiko pasiekimų ūgties kasdienio gyvenimo įgūdžių pasiekimų srityje pasiekimų žingsnius žiūrėti Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašo 2–3 puslapiuose: https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf	
Ikimokyklinio ugdymo programos gairės: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a?jfwid=f5arm3g7r	
15.1.2. Pasiekimų sritis – FIZINIS AKTYVUMAS	

Vertybinė nuostata. Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.	
Esminiai gebėjimai. Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gauda ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.	
Pasiiekimų srities dėmenys: stambiosios motorikos įgūdžiai ir fizinės vaiko savybės; smulkiosios motorikos įgūdžiai, rankų ir akių koordinacija.	
Ugdymo(si) gairės, ūgties siekiamybė	
1–3 metai	4–6 metai
<p>Tikslingai siekia daikto, rankos judėjimą seka akimis, pačiumpa ir laiko daiktą saujoje, paglosto žaislą jo nečiupdamas, kiša jį į burną, purto, mojuoja, stuksena, gnaužo, dviem pirštais – nykščiu ir smiliumi – suima smulkų daiktą, perima daiktus iš vienos rankos į kitą.</p> <p>Kalbinamas ir žaidinamas mokytojo, pradeda vartytis, ropoti, sėdėti, atsistoti ir siekti daiktų.</p> <p>Tobulina pusiausvyrą ir savarankišką vaikščiojimą judėdamas saugioje aplinkoje, eidamas link mokytojo ar patrauklių objektų, įveikdamas kliūtis ar lipdamas į kalniuką.</p> <p>Judėdamas laisvoje erdvėje ir žaisdamas judriuosius žaidimus, pereina nuo ėjimo prie bėgimo.</p> <p>Pasuka riešą, apverčia plaštaką delnu žemyn, pasuka delnu aukštyn, mosteli plaštaka, paima daiktą iš viršaus apimdamas jį pirštais, išmeta daiktus iš rankos atleisdamas pirštus, ploja rankomis. Rideną, meta, gauda kamuolį.</p> <p>Lipa ir nulipa laiptais pakaitiniu žingsniu, laikydamasis suaugusiojo rankos ar turėklų.</p> <p>Atsispirdamas abiem kojomis pašoka nuo žemės, nušoka nuo laiptelio, peršoka liniją, spiria kamuolį.</p> <p>Geriau derina akies-rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius, todėl tiksliau konstruoja, veria ant virvutės sagas, ridena, mēto, gauda, spiria kamuolį, įkerpa popieriaus kraštą.</p> <p>Bėga tiesiomis kojomis, atsisėdęs ant riedančio žaislo stumiasi kojomis, pralenda per kliūtis keturpėsčia.</p>	<p>Spontaniškai juda, atlieka įvairius judesius su skirtingo dydžio ir formos priemonėmis, žaidžia imitacinius ir judriuosius žaidimus, lavindamas pagrindinius judesius: šliaužimą, ropojimą, ėjimą, bėgimą, šuolius, laipiojimą, pralindimą, metimus, pusiausvyros pratimus.</p> <p>Išbando įvairius ėjimo ir bėgimo būdus, tokius kaip ėjimas pasistiebus, ant pėdos šonų, kulnų, aukštai keliant kelius, suoleliu ir pan. Bėgdamas įveikia kliūtis, bėga įkalnėn ir nuokalnėn, keičia kryptį, bėga greitai ir lėtai, taip lavindamas judesių koordinaciją ir pusiausvyrą.</p> <p>Džiaugiasi judėjimu, laisvai bėgdamas, šokinėdamas, laipiodamas karstynėmis, kopėtėlėmis, važinėdamas triratuku ir dviračiu. Judėjimo koordinacija ir vikrumas tobulėja žaidžiant su kamuoliais: ridenant, mētant, gaudant, pritaikant reikiamą jėgą tikslui pasiekti. Įsitraukia į veiklas, kurios skatina tyrinėti kūno judėjimo galimybes, improvizuoti, fantazuoti, ieškoti neįprastų pozų ir judesiais perteikti herojų charakterius.</p> <p>Lavina pagrindines fizines ypatybes: vikrumą, lankstumą, pusiausvyrą, koordinaciją ir jėgą, mokosi saugiai keisti kūno padėtis ir atlikti įvairius veiksmus.</p> <p>Pratinasi judėti saugodamas save ir kitus, žaisdamas komandinius žaidimus, mokosi laikytis taisyklių, laimėti ir pralaimėti, derinti judesius pagal regimus ir girdimus signalus.</p> <p>Iš įvairių padėčių meta kamuolį į taikinį, tiksliau gauda, mušinėja. Su kamuoliu atlieka sportinių žaidimų elementus, žaidžia komandoje derindamas veiksmus.</p> <p>Įsisupa ir supasi sūpynėmis.</p> <p>Tiksliai atlieka sudėtingesnius judesius pirštais ir ranka (veria ant virvelės smulkius daiktus, užsega ir atsega sagas).</p> <p>Tiksliau valdo pieštuką bei žirkles ką nors piešdamas, kirpdamas.</p>

<p>Vaiko pasiekimų ūgties fizinio aktyvumo pasiekimo srityje pasiekimų žingsnius žiūrėti Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašo 3–4 puslapiuose: https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf</p>	
<p>Ikimokyklinio ugdymo programos gairės: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a?jfwid=f5arm3g7r</p>	
<p>Pedagogo vaidmuo: skatina vaiko įsitraukimą, sudarydamas galimybes pačiam pasirinkti priimtinausią žaidimo ir veiklos būdą. Vaikas skatinamas rinktis sveikatai palankų maistą, išbandyti įvairius skonius, pažinti dienos ritmą, tyrinėti judesius, išbandyti naujus judėjimo būdus, rūpintis kūno švara ir aplinkos tvarka. Žaismingas ugdymas(is) organizuojamas per eksperimentavimą kūno judesiais, dalyvavimą aktyviose veiklose bei kitus smagius, fizinį aktyvumą skatinančius užsiėmimus ir kt.</p> <p>Ugdymo(si) kontekstai: UDM, žaismės, judraus patirtinio ugdymosi, kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų, kūrybinių dialogų.</p> <p>Ugdymo formos, metodai, būdai: stebėjimai, pokalbiai, diskusijos, projektinės, terapinės veiklos, tyrinėjimai, eksperimentavimai, vaizduotės žaidimai, bendros kūrybinės, savarankiškos veiklos, meninė raiška, analizavimas, žaidimai su taisyklėmis, estafetės, varžytuvės, sportinės pramogos, išvykos, žygiai, ekskursijos, sporto šventės ir renginiai, viktorinos, veiklų reflektavimai ir kt.</p> <p>Priemonės: įvairaus dydžio kamuoliai, kopėtėlės, suoliukai, takeliai, įvairios dėžės, krepšiai, lindynės, čiuziniai, čiuožimo kalneliai, lazdelės, vėliavėlės, lankai, šokdynės, virvės, kėgliai, badmintonas, pagalvės, šokinėjimo kamuoliai, riedantys žaislai, rogės, laipiojimo kalneliai, sienelės, kubai, briaunuotos lentos, batutas, sukimosi kupolas, mobili projekcija, smėlio maišeliai, parašutas, palapinė, saugaus eismo priemonės, sensorinės priemonės, plakatai, sekundometras, artimiausios aplinkos, namų apyvokos ir buities reikmenys ir kt.</p>	
<p>15.2. Vaiko galia – JAUTRUS KULTŪRINEI IR SOCIALINEI ĮVAIROVEI</p>	
<p>15.2.1. Pasiekimų sritis – SANTYKIAI SU SUAUGUSIAIS IR BENDRAAMŽIAIS</p>	
<p>Vertybinė nuostata. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais.</p>	
<p>Esminiai gebėjimai. Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.</p>	
<p>Pasiekimų srities dėmenys: gebėjimas užmegzti ir palaikyti geranoriškus, pagarbius santykius su suaugusiais ir kitais vaikais; gebėjimas bendrauti, mokymasis bendradarbiauti; gebėjimas atpažinti ir pripažinti savo ir kitų panašumus, skirtumus; gebėjimas prisidėti prie grupės gerovės kūrimo.</p>	
<p>Ugdymo(si) gairės, ūgties siekiamybė</p>	
<p>1–3 metai</p>	<p>4–6 metai</p>
<p>Atpažįsta juo besirūpinantį suaugusįjį, džiaugiasi jį pamatęs, atsako jam kalbinamas, žaidinamas, siekia būti greta.</p> <p>Akivaizdžiai parodo prierašumą prie juo besirūpinančio suaugusiojo. Mėgsta žaisti kartu su juo, stebi ir mėgdžioja.</p> <p>Ne visada priima suaugusiojo pagalbą, kartais užsispiria.</p> <p>Ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai mokytojas yra šalia jo arba matomas netoliese.</p> <p>Žaidinamas, matydamas save veidrodyje, nuotraukose tyrinėja „aš – ne aš“ ribas.</p>	<p>Įsitraukia į žaidimus, padedančius atpažinti savo norus ir pomėgius. Parodo savo poreikius per veido mimiką, gestus, garsus, pasirinkimus ar žodžius.</p> <p>Suaugusiojo pagalba mokosi atpažinti ir reaguoti į asmeninės erdvės ribas.</p> <p>Drąsiai imasi naujų sumanymų, lyderystės (vadovavimas žaidimams, pagalba kitiems).</p> <p>Stebi savo pokyčius, įvertina pasiektus gebėjimus ir savybes, stiprina pasitikėjimą savimi.</p>

Kasdienėje rutinoje ir veiklose, atsirinkdamas savo drabužius ar žaislus, aiškinasi „mano – tavo“ santykį, ko nors turėjimą (ką turiu aš – ką turi tu). Mokosi parodyti savo poreikius (valgyti, žaisti, miegoti) veido mimika, gestais, garsais, galvos linktelėjimu („taip“ arba „ne“).

Per žaidimus pradeda suvokti save kaip unikalų asmenį.

Augimą pastebi per didėjančią savarankiškumą, matuodamas drabužius, batus, stebėdamas savo nuotraukas.

Mokosi būti ir veikti šalia kitų ir kartu su kitais, įsitraukdamas į bendrus žaidimus ir veiklas grupelėje.

Pajaučia aplinkinių išvaizdos, amžiaus skirtumus ir panašumus.

Stengiasi suprasti, ką jaučia kitas, bando atliepti kito jausmus ar norus.

Per emocinius ryšius su šeima ir grupės vaikais pradeda suprasti bendruomenės sąvoką, dalyvaudamas šeimos ir grupės veiklose.

Pasitelkia žodinę ir nežodinę raišką aktyviai bendraudamas ir komunikuodamas su suaugusiais ir bendraamžiais įvairiose veiklose. Į pokalbius su kitais mokosi įsitraukti kalbinamas suaugusiojo, atsakydamas į klausimus.

Įsitraukia į bendrus žaidimus ir veiklas grupėje, mokosi bendradarbiauti, pasiūlyti idėjas ir kurti taisykles.

Tyrinėja draugystę, abipusę simpatiją, įvairius emocinius ryšius, supranta, kas yra geras ir blogas draugas.

Piešiant, matuojantis, lyginant panašumus ir skirtumus, kalbant, žaidžiant, kartu veikiant tyrinėja, kuo panašus į kitus ir kuo skiriasi nuo kitų vaikų, suaugusiųjų.

Išbando įvairius emocinio kontakto ir ryšių palaikymo būdus. Mokosi bendradarbiauti su skirtingais žmonėmis, įtraukti kitus į bendras veiklas ir sprendimų priėmimą.

Komunikuoja su mokytoju, seka jo elgesio modelį, mokosi suprasti, gerbti, toleruoti ir priimti kita kalba kalbantį, kitaip besielgiantį, mažiau gebantį vaiką.

Mokytojo padedamas mokosi įžvelgti kilusio nesutarimo esmę, išgirsti kiekvieno nesutarimo dalyvio nuomonę ir ieškoti išeičių, kurios būtų priimtinos kiekvienam.

Mokosi atpažinti patyčias ir būdus, kaip jų išvengti.

Žaisdamas, atlikdamas grupines veiklas mokosi išklausti ir suprasti skirtingas nuomones, požiūrius, juos priimti ir derinti.

Kartu su visais priima bendrus sprendimus, diskutuoja, drauge siūlo idėjas, kaip pertvarkyti grupės ar lauko aplinką, jaučiasi aktyviu grupės dalyviu.

Kartu su kitais veikiant ir siekiant bendro tikslo, lyderiauja paeiliui, apsvarsto kiekvieno pasiūlytas idėjas, ieško kompromisų.

Supranta, kas sieja žmones bendruomenėse.

Ugdosi priklausymo savo bendruomenei jausmą, įsitraukia į grupės veiklas, atranda lygiateisiškumo ir bendradarbiavimo būdus.

Nusiteikęs geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su suaugusiais. Tariasi, diskutuoja su jais dėl dienotvarkės ir elgesio taisyklių, teikia pasiūlymus, stengiasi laikytis susitarimų, nors kartais su suaugusiuoju bendrauja priešišškai.

Kasdienėse situacijose bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei suaugusiojo nuomonę. Paprašytas paaiškina, kodėl negalima bendrauti su nepažįstamais žmonėmis, kai šalia nėra juo besirūpinančio suaugusiojo.

Žino, į ką galima kreiptis pagalbos pasimetus, nutikus nelaimei.

<p>Vaiko pasiekimų ūgties santykių su suaugusiais ir bendraamžiais pasiekimų srityje pasiekimų žingsnius žiūrėti Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašo 8–10 puslapiuose: https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf</p>	
<p>Ikimokyklinio ugdymo programos gairės: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a?jfwid=f5arm3g7r</p>	
<p>15.2.2. Pasiekimų sritis – SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ</p>	
<p><u>Vertybinė nuostata.</u> Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį.</p>	
<p><u>Esminiai gebėjimai.</u> Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.</p>	
<p><u>Pasiekimų srities dėmenys.</u> gebėjimas nusiraminti, atsipalaiduoti; savo dėmesio, jausmų raiškos ir elgesio valdymas; gebėjimas laikytis susitarimų, taisyklių.</p>	
<p>Ugdymo(si) gairės, ūgties siekiamybė</p>	
<p>1–3 metai</p>	<p>4–6 metai</p>
<p>Nusiramina kalbinamas, nešiojamas, supamas. Tapatinasi su suaugusiojo, prie kurio yra prisirišęs, emocijomis. Pats ieško nusiramimo: apsikabina minkštą žaislą arba čiulpia čiulptuką, šaukia suaugusįjį, ropščiasi ant kelių. Pradedą valdyti savo emocijų raišką ir veiksmus reaguodamas į juo besirūpinančio suaugusiojo veido išraišką, balso intonaciją, žodžius. Žaisdamas kalba su savimi, nes kalba padeda sutelkti dėmesį, kontroliuoti savo elgesį. Įvaldo pagrindinius emocijų reguliavimo būdus: parodo ir išreiškia jausmus, kreipiasi pagalbos, pasiguodžia, leidžiasi nuraminamas, nukreipia dėmesį nuo emocijas sukėlusią situacijų ar objektų, pasitraukia iš įtampos keliančių aplinkybių. Bendraudamas su kitais mokosi tinkamai elgtis, pritaiko išmokus būdus, kuriuos patyrė, suprato, perėmė iš suaugusiojo, atsižvelgia į kito prašymus. Mokosi dalintis, palaukti savo eilės (pvz., naudojant smėlio laikrodį, pasiimant kitą žaislą) ir atsižvelgti į kitų prašymus (pvz., prašymą leisti pasinaudoti žaislu ar pasidalinti žaidimo eiga).</p>	<p>Pradedą valdyti savo emocijų raišką, jų intensyvumą, išbando skirtingus būdus, padedančius nusiraminti, valdyti impulsus, taikiai išlieti emocijas, sutelkia pastangas tinkamam poelgiui. Kalba apie tai, kas jį įskaudino. Bando tartis dėl norimo žaislo. Žaidžia žaidimus, skatinančius kontroliuoti emocijų raišką. Įvardina tinkamus emocijų raiškos būdus. Kreipiasi į suaugusįjį, norėdamas pasitikslinti taisyklių pažeidimo pasekmes, laikantis žaidimo taisyklių. Žaisdamas savireguliaciją plėtojančius žaidimus (pvz., sustingti, nekalbėti, nesusijuokti, perkėlinėti dėmesį) ugdo savikontrolę. Savarankiškai išbando naujas veiklas ir dalyvauja užduotyse, reikalaujančiose ištvermės, tikslumo bei kliūčių įveikimo. Laikosi grupės taisyklių ir tvarkos, ugdydamas(is) valingą dėmesio ir elgesio kontrolę. Susidūręs su kliūtimis, keičia veikimo ar elgesio būdus ir atkakliai stengiasi jas įveikti. Kreipiasi pagalbos ir priima ją, kai reikia. Mokosi stabtelėti ir apmąstyti savo veiklą ar elgesį, kad pasirinktų tinkamiausius sprendimus. Stebėdamas suaugusiųjų ir bendraamžių elgesį, žiūrėdamas filmukus ir klausydamas skaitomų knygų, aiškinasi, koks elgesys yra tinkamas ar netinkamas. Išsiaiškina, kas yra teisinga ar neteisinga ir kodėl, klausinėja apie reikalavimus savo elgesiui namuose ir ugdymo</p>

	įstaigoje. Stengiasi pagal įgytą supratimą elgtis tinkamai. Susijaudinęs, išsigandęs, sutrikęs bando nusiraminti ir ieškoti pagalbos.
Vaiko pasiekimų ūgties savireguliacijos ir savikontrolės pasiekimų srityje pasiekimų žingsnius žiūrėti I kimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašo 5–6 puslapiuose: https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf	
Ikimokyklinio ugdymo programos gairės: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a?jfwid=f5arm3g7r	
<u>Pedagogo vaidmuo</u> : padeda vaikui pažinti ir suprasti save, suvokti savo ryšius su kitais žmonėmis bei savo vietą tarp jų. Per žaidimą ir patirtis mokytojas skatina vaiką pajusti vidinę stiprybę: pasitikėjimą savimi, pasididžiavimą, kai pavyksta suvaldyti savo elgesį, užmegzti draugystes, geriau suprasti kitus žmones bei bendruomenę. Pedagogas kuria bendravimo ir bendradarbiavimo galimybes, palaiko dialogišką ugdymo(si) procesą, kuris padeda užmegzti ir išlaikyti emocinį ryšį, kurti naujas sąveikas, dalintis patirtimis, palaikyti vieni kitų idėjas, mokytis vieniems iš kitų įvairių socialinės sąveikos, pažinimo ir kūrybos būdų. Vaiko įsitraukimą, atsižvelgiant į jo galias, didina galimybė patiems rinktis savo ar pedagogo pasiūlytus skirtingus būdus pažinti, veikti ar išreikšti save.	
<u>Ugdymo(si) kontekstai</u> : UDM, žaismės, judraus patirtinio ugdymosi, kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų, kūrybinių dialogų.	
<u>Ugdymo formos, metodai, būdai</u> : stebėjimai, pokalbiai, projektinės, struktūruotos veiklos, diskusijos, tyrinėjimai, eksperimentavimai, žaidimai su taisyklėmis, vaizduotės žaidimai, bendros ir savarankiškos kūrybinės veiklos, meninė raiška, inscenizacijos, informacinių technologijų taikymas, veiklų reflektavimas ir kt.	
<u>Priemonės</u> : siužetiniai žaislai, judrių ir vaidmeninių žaidimų atributika, pasakos ir istorijos apie konfliktų sprendimo būdus, M. Molickos kūrinėlis „Terapinės pasakos“, paveikslai, grupės taisyklės, kortelių žaidimai „Gero elgesio taisyklės“, alternatyvios komunikacijos priemonės ir simboliai, emocijų veidukų rinkiniai, socialiniai ir edukaciniai filmukai, muzikos įrašai, sensomotorinės priemonės, asmeninės erdvės priemonės, Kimochi žaislai ir kt.	
15.3. Vaiko galia – PASITIKINTIS SAVIMI	
15.3.1. Pasiekimų sritis – SAVIVOKA IR SAVIGARBA	
<u>Vertybinė nuostata</u> . Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus.	
<u>Esminiai gebėjimai</u> . Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.	
<u>Pasiekimų srities dėmenys</u> : savo kūno pažinimas; asmeninio tapatumo jausmas ir teigiamas savęs vertinimas; bendrystės su šeima ir grupe jausmas; kalbinio, tautinio ir pilietinio tapatumo jausmas.	
Ugdymo(si) gairės, ūgties siekiamybė	
1–3 metai	4–6 metai
Savo poreikius valgyti, žaisti, miegoti ir kt. mokosi parodyti veido mimika, garsais, gestais, galvos linktelėjimu. Išreiškia nesutikimą papurtydamas galvą į šonus („ne“), pirmaisiais žodžiais, kai yra jautriai globojamas, žaidinamas, kalbinamas grupės mokytojo.	Plėtoja supratimą apie save kaip unikalų asmenį, kuris auga, keičiasi. Įgyja vis daugiau savarankiškumo, galių ir pasitikėjimo savimi. Įsitraukia į žaidimus, įvairias veiklas, kurios padeda patirti ir suprasti: „noriu – nenoriu“, „mėgstu – nemėgstu“, „įdomu – neįdomu“. Paskatintas atpažinti, tyrinėti, įvardyti, skirtingais būdais suaugusiesiems ir kitiems

<p>Kūno ribas pajaučia suaugusiojo glaudžiamas, žaidinamas, kutenamas, rengiamas bei kalbinamas.</p> <p>Išorinį kūno vaizdą ir kūno dalis tyrinėja per judrias veiklas, pajausdamas, patirdamas, ką kuri kūno dalis daro, kaip juda.</p> <p>Stebi save veidrodyje, savo atvaizdą žiūrinėja vandens paviršiuje, ant blizgių daiktų paviršių, žaisdamas šešėlių žaidimus.</p> <p>Pasako, kas jis yra – berniukas ar mergaitė, atskiria berniukus nuo mergaičių, pavadina 5–6 kūno dalis.</p> <p>Savo augimą pajaučia per didėjančią savarankiškumą kasdienėse veiklose, matuodamas išaugtus drabužius ar batus, naudodamas ūgio matuoklius, žiūrinėdamas anksčiau darytas savo nuotraukas.</p> <p>Žaidinamas, matydamas save veidrodyje, nuotraukose tyrinėja „aš – ne aš“ ribas.</p> <p>Kasdienėje rutinoje ir veiklose, skirdamas savo drabužius ar žaislus, aiškinasi „mano – tavo“ santykį, ko nors turėjimą (ką turiu aš – ką turi tu).</p> <p>Pajaučia supančių žmonių išvaizdos, aprangos, amžiaus panašumus ir skirtumus, jeigu jie yra labai akivaizdūs, vaikui atkreipus į juos dėmesį, mokytojo yra įvardijami, pakomentuojami.</p>	<p>vaikams parodo savo poreikius, pomėgius, interesus.</p> <p>Varto enciklopedijas vaikams, žiūri informacinius filmukus.</p> <p>Padedant mokytojui, tyrinėja ir mokosi pajauti savo asmeninės erdvės ribas, suprasti savo privatumą ir reaguoti į asmeninės erdvės ribų pažeidimą.</p> <p>Pasakoja, ką suprato, kuo ypatingas kūnas, ką jis gali, ko negali. Tyrinėja judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemas.</p> <p>Savo galių pajautą plėtojasi mokantis naujų dalykų, drąsiai imantis naujų sumanymų ir lyderystės.</p> <p>Žaisdamas, kurdamas savo augimo laiko juostas, įsitraukia į mokytojo tikslingai pasiūlytas savo augimo tyrinėjimo veiklas.</p> <p>Įžvelgia pokyčius, apibūdina savo kūno augimą ir naujai įgytus gebėjimus, savo asmenines savybes, stiprybes, sau priimtinausius mokymosi būdus, stiprina pasitikėjimą savimi ir savo gebėjimais.</p> <p>Tyrinėja žmogaus gyvenimo ciklą, piešia ir samprotauja, kaip atrodys užaugęs, ko norėtų išmokti netolimoje ateityje, kuo norėtų tapti tolimoje ateityje.</p> <p>Piešdamas save ir kitus, matuodamas, lygindamas akių, plaukų spalvą, kalbėdamas apie savo norus, pomėgius, gebėjimus, šeimas, namus, kartu žaisdamas ar kurdamas bendrus darbus, švėsdamas šventes, tyrinėja, kuo jis panašus į kitus ir kuo skiriasi nuo kitų vaikų ir suaugusiųjų.</p> <p>Žmonių panašumus ir įvairovę pajaučia, tyrinėja, supranta žaisdamas, bendraudamas gyvai, drauge ką nors veikdamas ir kurdamas.</p> <p>Dalinasi patyrimu ir idėjomis su artimiausioje (namų, Įstaigos, miesto / kaimo) aplinkoje bei šalyje gyvenančiais skirtingo amžiaus, lyties, tautybės, profesijos, rasės, tikėjimo, gebėjimų žmonėmis.</p> <p>Susipažįsta su šalies ir pasaulio žmonių išvaizda, apranga, kalba, maistu, būstu, darbais, kelionėmis, tradiciniais menais, švenčių panašumu ir įvairove, per įvairias medijas ir socialinius tinklus, virtualius susitikimus, keliones.</p> <p>Domisi gimtąja kalba, etnine kultūra, dalyvauja etnokultūrinuose, pilietiniuose renginiuose ir edukacinėse programose.</p> <p>Konstruoja iš įvairių medžiagų savo regiono ar šalies mėgstamiausių vietų modelius.</p>
--	--

	<p>Dalyvauja pažintinėse išvykose, virtualiuose savo gatvės, rajono, miesto ar šalies tyrinėjimuose, reiškia idėjas, kaip galėtų prisidėti prie jų išsaugojimo ir atnaujinimo. Kalbėdamas, žiūrėdamas tikslingai parinktą vaizdo medžiagą, aiškinasi ir išreiškia supratimą apie tai, kad kai kurie žmonės patiria skurdą, nepriteklių, kad šiems žmonėms yra reikalinga pagalba. Įsitraukia į mokytojų ar šeimų organizuojamas labdaros akcijas, prisideda prie kitų labdaros iniciatyvų.</p>
<p>Vaiko pasiekimų ūgties savivokos ir savivokos pasiekimų srities pasiekimų žingsnius žiūrėti Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašo 6–8 puslapiuose: https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf</p>	
<p>Ikimokyklinio ugdymo programos gairės: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a?jfwid=f5arm3g7r</p>	
<p>15.3.2. Pasiekimų sritis – EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA</p>	
<p><u>Vertybinių nuostatų</u>. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.</p>	
<p><u>Esminiai gebėjimai</u>. Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.</p>	
<p><u>Pasiekimų srities dėmenys</u>: savo jausmų raiška, suvokimas ir pavadinimas; kitų žmonių jausmų atpažinimas ir tinkamas reagavimas į juos; savo ir kitų žmonių jausmų apmąstymas.</p>	
<p>Ugdymo(si) gairės, ūgties siekiamybė</p>	
<p>1–3 metai</p>	<p>4–6 metai</p>
<p>Savo emocijas (džiaugsmą, liūdesį, pyktį, nuostabą, baimę) išreiškia veido mimika, gestais, balsu, žodžiais, kūno poza, kai suaugusieji susitapatina su jo patiriamomis emocijomis, jautriai į jas reaguoja, atliepia vaiko emocinius poreikius.</p> <p>Išorinį kūno vaizdą ir kūno dalis tyrinėja per judrias veiklas. Mokosi emocijas atpažinti ir įvardyti, nuotaikoms žymėti naudoja emocijų veidelius, spalvas, nuotraukas, „emocijų termometrus“, kai suaugusieji vaiko patiriamas ir išreiškiamas emocijas pavadina, pakomentuoja.</p> <p>Taiko personalizuotus nusiramino būdus (išbūti, išjausti emocijas, patiriant mokytojo paramą, pabūti nusiramino erdvėje kartu su suaugusiuoju, įsitraukti į pozityvias emocijas žadinančias veiklas).</p> <p>Atpažįsta kito emocijas iš veido išraiškos, balso, klausosi muzikos, juda greta ir kartu per kasdienes ugdomasias veiklas.</p> <p>Bendraudamas su kitais pritaiko tuos būdus, kuriuos patyrė, suprato ir perėmė iš suaugusiojo: nusišypsoti, pakalbinti, taikiai žaisti greta, dalintis, palaukti savo eilės (naudojant smėlio</p>	<p>Žaisdamas vaidmenų ir naratyvinius žaidimus, tyrinėdamas ir žymėdamas kaip jaučiasi, klausydamas skaitomų istorijų, žiūrėdamas filmukus, patiria, išreiškia, aiškinasi, diskutuoja ir vis geriau atpažįsta bei įvardija įvairias savo ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis.</p> <p>Tyrinėja judėjimo ir atramos sistemas stebėdamas save veidrodyje, vartydamas enciklopedijas vaikams, žiūrėdamas informacinius filmukus, taikydamas vaikams skirtas papildytosios realybės technologijas, atlikdamas eksperimentus.</p> <p>Išbando dėmesio sutelkimo, nukreipimo ir perkėlimo, impulsų ar netinkamo elgesio slopinimo, aktyvinamosios kontrolės būdus, ugdomosi veiklos planavimo ir laiko valdymo gebėjimus.</p> <p>Žaisdamas, atlikdamas grupines veiklas, mokosi išklaudyti ir suprasti skirtingas nuomones, požiūrius, juos priimti ir derinti.</p> <p>Mokosi išvelgti kilusio nesutarimo esmę, išgirsti kiekvieno nesutarimo dalyvio nuomonę</p>

<p>laikrodį, pasiimant kitą žaislą ir kt.), atsižvelgti į kito prašymus.</p> <p>Per natūraliai užmegztus emocinius ryšius jaučia savo šeimą kaip bendruomenę. Vaikų grupę kaip bendruomenę pajaučia, kai užsimezga emocinis ryšys su mokytoju ir grupės vaikais.</p>	<p>ir ieškoti išeičių, kurios būtų priimtinos kiekvienam.</p> <p>Išbando įvairius emocinio kontakto, pagarbaus bendravimo ir ryšių su kitais žmonėmis užmezgimo bei palaikymo būdus gyvai ir nuotoliu.</p> <p>Atlikdamas simbolinius vaidmenis, naudoja išraiškingus kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas, giliai išgyvena kuriamas situacijas ir kartu mokosi tiksliau, aiškiau, autentiškai, kūrybiškai perteikti savo išgyvenimus kitiems vaikams ir artimiems suaugusiesiems.</p> <p>Aiškinasi, kokie prisilietimai prie jo kūno yra tinkami ir kokie netinkami, mokosi grupėje saugoti asmeninę erdvę, tvirtai pasakyti „ne“ netinkamam prisilietimui, pasitraukti iš situacijų, kuriose pasijunta nesaugiai, pranešti apie tai suaugusiajam, kuriuo pasitiki.</p>
<p>Vaiko pasiekimų ūgties emocijų suvokimo ir raiškos pasiekimų srityje pasiekimų žingsnius žiūrėti Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašo 6–8 puslapiuose: https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf</p>	
<p>Ikimokyklinio ugdymo programos gairės: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a?jfwid=f5arm3g7r</p>	
<p>Pedagogo vaidmuo: siekia užtikrinti sąlygas tyrinėti pasaulį visais pojūčiais – per regą, klausą, lytėjimą, uoslę ir skonį. Vaikui sudaromos sąlygos ne tik matyti ir girdėti, bet ir pačiam patirti, pajauti, liesti, paragauti, judėti, lyginti reiškinius, pastebėti panašumus ir skirtumus, kelti klausimus, numatyti pasekmes, daryti išvadas. Tokia veikla skatina kritinį ir kūrybinį mąstymą, gebėjimą savarankiškai tyrinėti, o kartu – ugdo atsakomybę už savo veiksmus. Ugdymo procese vaikas skatinamas išvelgti ryšius tarp savo patirčių ir platesnio pasaulio: suprasti, kaip žmonės gyvena, keičiasi per laiką, kokie yra kultūriniai skirtumai, bendruomenės vertybės ir socialiniai vaidmenys. Tai padeda vaikui ne tik pažinti save ir kitus, bet ir ugdyti pagarbą įvairovei, empatiją, istorinį ir kultūrinį sąmoningumą.</p> <p>Ugdymo(si) kontekstai: UDM, žaismės, judraus patirtinio ugdymosi, kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų, kūrybinių dialogų.</p> <p>Ugdymo formos, metodai, būdai: stebėjimai, pokalbiai, interpretacijos, veiklų reflektavimai, diskusijos, projektinės, grupinės ir savarankiškos veiklos, išvykos, pilietinės akcijos, etnokultūriniai renginiai ir šventės, tyrinėjimai, eksperimentavimai, vaizduotės žaidimai, meninė raiška, inscenizacijos, vaidmenų žaidimai, fizinės veiklos, žaidimai su taisyklėmis, emocijų išraiškos per kūrybą, kūrybiniai dialogai ir kt.</p> <p>Priemonės: šviesos stalas, didaktiniai kortelių žaidimai, dėlionės, pasakų knygelės, atvirutės, garso, vaizdo įrašai, siužetiniai žaislai, fotografijų albumai, emocijų veidukai, jausmų kortelės, loto, higienos priemonės, kamuoliai „Emocijos“, sensomotorinės priemonės, animacija, terapinės pasakos, vizualinės pagalbos priemonės, Kimochi žaislai, taktiliniai žaislai ir tekstūros, skaitmeninės mokymosi priemonės ir įrankiai, siužetiniai žaislai, figūrėlės ir kt.</p>	
<p>15.4. Vaiko galia – LANKSČIAI MĄSTANTIS</p>	
<p>15.4.1. Pasiekimų sritis – MATEMATINIS MĄSTYMAS</p>	
<p>Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais.</p>	

<p><u>Esminiai gebėjimai.</u> Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.</p>	
<p><u>Pasiekimų srities dėmenys:</u> skaičiaus pajauta, samprotavimai apie kiekį ir duomenis; mato pajauta ir išmatuojamų dydžių palyginimas; geometrinių modelių pažinimas; vietos ir krypties apibūdinimas, sekų tyrinėjimas.</p>	
<p>Ugdymo(si) gairės, ūgties siekiamybė</p>	
<p>1–3 metai</p>	<p>4–6 metai</p>
<p>Gestais, mimika parodo, jog suvokia, ką reiškia yra (nėra), dar, taip (ne). Susidomi, kai parodomas kitokios formos, dydžio, spalvos daiktas: siekia jį paimti, tyrinėja. Geba išrikiuoti daiktus į vieną eilę. Pasirinktus daiktus laisvai rūšiuoja, skirsto į kategorijas: pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą, pradeda rūšiuoti pagal du požymius. Daiktus ir jų savybes mokosi suprasti ir pavadinti, kai jo tyrinėjimus lydi mokytojo komentarai, klausimai, grįžtamasis ryšys. Žaisdamas ir tyrinėdamas pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, patiria, kad daiktai turi požymius (forma, dydis, spalva ir tekstūra), kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos (minkštos, kietos, skaidrios, neskaidrios, lengvos, sunkios). Žaisdamas atlieka dviejų nesudėtingų, jam suprantamų veiksmų sekas (pvz., paimti kamuolį ir paduoti draugui, linguoti ir ploti). Natūraliai įsitraukia į aplinkoje esančių daiktų ir objektų tyrinėjimą. Kalbinamas suaugusiojo, ima reaguoti į tokią daikto savybę kaip forma, spalva, vis geriau suprasdamas, kai apie daiktą sakoma: „toks pat“, „panašus“, „skiriasi“, „kitoks“. Natūraliai įsitraukia į žaismingą veiklą su daiktais, į kuriuos galima ką nors įpilti, įdėti. Kalbinamas suaugusiųjų, supranta, ką reiškia „pilnas“ ir „tuščias“. Noriai įsitraukia į įvairias eksperimentines ir kasdienėje veikloje pasitaikančias ilgio, pločio, aukščio, masės, tūrio palyginimo veiklas. Drauge su mokytoju ir kitais vaikais atranda vis daugiau būdų daiktų atitinkamiems dydžiams palyginti. Daiktų ilgį, plotį, aukštį palygina netiesiogiai, daiktus sugretindamas. Daiktų mases palygina daiktus kilnodamas. Spėja, kuriame inde telpa daugiau vandens, o spėjimą patikrina vandenį perpildamas iš vieno indo į kitą. Savo pastebėjimus išreiškia parodydamas daiktus, kurie suaugusiojo apibūdinami šiomis su matavimu susijusiomis sąvokomis: „ilgas“ arba „trumpas“, „aukštas“ arba „žemas“.</p>	<p>Pradeda skaičiuoti daiktus, palygina dvi daiktų grupes pagal daiktų kiekį grupėje. Padalina daiktus į grupes po lygiai (po du, po tris). Supranta, kad prie daiktų pridėdant po vieną – jų skaičius grupėje didėja, o paimant po vieną – mažėja. Pradeda vartoti kelintinius skaitvardžius (pirmas, antras...). Pradeda skirti dešinę ir kairę savo kūno puses, kūno priekį, nugarą. Nurodydamas kryptį (savo kūno atžvilgiu) vartoja žodžius: pirmyn – atgal, kairėn – dešinėn, aukštyn – žemyn. Dėliodamas kelis daiktus atsako į klausimus: „Kiek iš viso?“, „Kiek daugiau?“, „Kiek mažiau?“. Skiria trikampę, stačiakampę formas. Daiktus pažįsta juos stebėdamas, sugretindamas, palygindamas, grupuodamas, rikiuodamas nuo mažiausio iki didžiausio, komponuodamas, konstruodamas. Mokytojo padedamas, ieško panašumų ir skirtumų, sprendžia iškilusias problemas. Tyrinėja, kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vieni nuo kitų (pvz., kamuoliai skiriasi dydžiu, svoriu, spalva) ir nuo kitos rūšies daiktų (pvz., kamuoliai forma skiriasi nuo knygu). Apžiūrinėdamas iš visų pusių, viršaus, apačios, liesdamas, atpažįsta daiktus pagal požymius: spalvą, tekstūrą (lygus, šiurkštus, švelnus), formą (apvalus, kampuotas, pailgas), ieško daikto pagal žodinį apibūdinimą. Mokytojui padedant, gretina realius daiktus ir jų atvaizdus iš skirtingos perspektyvos (iš šono, viršaus, apačios, šešėlio), pradeda suprasti jų vaizdavimą plokštumoje (pvz., planas). Daiktų dydį tyrinėja, bandydamas apimti delnais, apglėbti, gretindamas su savo ūgiu. Skaičiuoja bent iki 10. Palygina mažai daiktų turinčias grupes pagal kiekį. Supranta ir vartoja žodžius: daugiau (mažiau) vienu, dviem, po lygiai, pusiau, į 2 dalis, į 4 dalis. Tyrinėdamas aplinką, drauge su mokytoju ir kitais vaikais atranda, kiek daug erdvinės</p>

	<p>informacijos yra aplink: panašumo, elementų išdėstymo, atsikartojimo, formos bendrumo. Atranda, kad figūromis ir objektais erdvėje galima manipuliuoti: apversti, pasukti, pastumti. Kalbinamas išmoksta pavadinti vis daugiau linijų, dvimačių (plokštumos) ir trimačių (erdvės) figūrų, džiaugiasi jas atpažindamas paveikslėlyje, aplinkoje surasdamas jų analogų.</p>
<p>Vaiko pasiekimų ūgties matematinio mąstymo pasiekimų srityje pasiekimų žingsnius žiūrėti Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašo 11–13 puslapiuose: https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf</p>	
<p>Ikimokyklinio ugdymo programos gairės: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a?jfwid=f5arm3g7r</p>	
<p>15.4.2. Pasiekimų sritis – SKAITMENINIS SUMANUMAS</p>	
<p><u>Vertybinė nuostata.</u> Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas.</p>	
<p><u>Esminiai gebėjimai.</u> Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.</p>	
<p><u>Pasiekimų srities dėmenys:</u> gebėjimas tikslingai naudoti skaitmenines priemones; elementaraus skaitmeninio turinio kūrimas; veiksmų sekų naudojimas problemoms spręsti; saugus naudojimas išmaniaisiais įrenginiais.</p>	
<p>Ugdymo(si) gairės, ūgties siekiamybė</p>	
<p>1–3 metai</p>	<p>4–6 metai</p>
<p>Stebi išmaniuosius žaislus, siekia rankomis ir klausosi jų skleidžiamų garsų, susitapatina su juo, mėgdžioja. Visais pojūčiais pradeda tyrinėti žaislus ir daiktus. Nori naujų išspūdžių, aktyviai domisi aplinkos daiktai: juda, norėdamas paimti, pasiekti, išbandyti žaislus ar daiktus. Patraukia, pastumia, paridena, įdeda daiktus ir stebi, kas vyksta, bando pakartoti pavykusį veiksmą. Stebi, mėgdžioja, klausia. Modeliuoja veiksmus ir siužetinio žaidimo epizodus. Džiaugiasi tuo, ką išmoko. Veikia spontaniškai ir tikėdamasis tam tikro rezultato. Klausia, kaip kas nors vyksta, kaip veikia, atidžiai stebi, bando. Žaisdamas, tyrinėdamas aplinką, domisi grupėje esančiais įvairiais išmaniaisiais daiktai bei žaislais. Žaisdamas atlieka dviejų nesudėtingų, suprantamų veiksmų sekas (paimti kamuolį ir paduoti draugui, linguoti ir ploti). Sužino ir mokosi skaitmeninių priemonių saugaus naudojimo taisyklių.</p>	<p>Žaisdamas, tyrinėdamas aplinką, naudojasi išmaniaisiais daiktai (žaislais, robotukais, išmaniaisiais rašikliais, telefonais, išmaniosiomis grindimis ir kt.), aiškinasi jų veikimo būdą, juos išbando. Ieško atsakymų į pačiam kylančius ir mokytojo nuolat keliamus klausimus. Mokytojo padedamas, ribojant laiką, naudojasi jo amžių atitinkančiomis prasmingomis, ugdymą(si) papildančiomis skaitmeninėmis technologijomis ir skaitmeniniu turiniu (vaizdo įrašais, žaidimais, garsinėmis knygelėmis, ugdomosiomis programėlėmis ir kt.), žaisdamas ir pažindamas aplinką. Nesudėtingo skaitmeninio turinio kūrimo galimybes (piešimą, fotografavimą, garso ir vaizdo įrašymą) atranda išitraukdamas į įvairias mokytojo paskatintas kūrybines, tyrinėjimo ir judrias veiklas, vykstančias realios ir virtualios aplinkos kontekstuose. Norėdamas ką nors išmokyti, pasako, ko nežino ar dėl ko abejoja. Drąsiai spėja, bando, klysta ir taiso klaidas, klausia, ką sako kiti, pasitiksina. Aptaria padarytus darbus, planuoja, ką darys toliau, spėlioja, kas atsitiks, jeigu...</p>

	<p>Apie objektus ir reiškinius, kurių neįmanoma tiesiogiai matyti, paliesti, išgirsti, informaciją gauna mokytojo padedamas, naudodamasis išmaniaisiais įrenginiais, realiu laiku jungdamasis prie nuotolinių įrenginių (pvz., prie paukščio lizdo esančios stebėjimo kameros ar kt.) ir informacinių svetainių (pvz., susirasti gyvūnų, augalų vaizdus, išbandyti virtualius turus ir kt.).</p> <p>Skaitmeninių priemonių saugaus ir atsakingo naudojimo, virtualaus bendravimo taisykles sužino ir mokosi taikyti jas aptardamas su suaugusiuoju (mokytoju, Tėvais), nagrinėdamas įvairias situacijas ir pavyzdžius. Žaisdamas, konstruodamas, bando sudėlioti veiksmų sekas, kurias atlieka skaitmeniniai objektai (robotukai, valdikliai ir pan.). Nurodo, kuo skiriasi rezultatai, kai komandas atlieka žmogus ir robotas. Stebėdamas ir nagrinėdamas įvairių veiklų atlikimo veiksmus, pastebi jų pasikartojimą.</p> <p>Kalba apie tai, kaip daugiau sužinoti apie daiktus, gamtą, stebint ir tyrinėjant aplinką, iš knygų, enciklopedijų, interneto, televizijos ir kt. Išsiaiškina, kokios informacijos reikia, savarankiškai bando susirasti nesudėtingą informaciją, klausinėja draugų, suaugusiųjų, kai reikia, prašo jų pagalbos.</p> <p>Su žaidybinėmis programavimo aplinkomis susipažįsta programuodamas paprasčiausias animacijas, žaidimus, dėliodamas komandų bloką sekas ir jas vykdydamas.</p> <p>Programuodamas nesudėtingas animacijas programavimo aplinkose, nuosekliai atlieka veiksmus, atpažįsta kartojamus veiksmus. Išbando užrašytas veiksmų sekas ir, jei nepavyko pasiekti norimą rezultatą, pakoreguoja veiksmų seką ir bando iš naujo.</p>
<p>Vaiko pasiekimų ūgties skaitmeninio sumanumo pasiekimų srityje pasiekimų žingsnius žiūrėti Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašo 13–14 puslapiuose: https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf</p>	
<p>Ikimokyklinio ugdymo programos gairės: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a?jfwid=f5arm3g7r</p>	
<p>15.4.3. Pasiekimų sritis – APLINKOS PAŽINIMAS</p>	
<p>Vertybinė nuostata. Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.</p>	
<p>Esminiai gebėjimai. Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus.</p>	
<p>Pasiekimų srities dėmenys: gebėjimas pažinti socialinę ir kultūrinę aplinką; gebėjimas pažinti gamtinę aplinką; pagarbus santykis su gyvybe ir aplinka.</p>	
<p>Ugdymo(si) gairės, ūgties siekiamybė</p>	

1–3 metai	4–6 metai
<p>Įvairius daiktus tyrinėja juos griebdamas, liesdamas, mesdamas, kišdamas į burną, kramtydamas, domisi judančiais, garsus skleidžiančiais, ryškių spalvų daiktais.</p> <p>Daiktų pasaulį pažįsta ir atpažįsta visais jutimais, padedančiais suvokti daiktų spalvą, formą, garsą, kvapą, skonį, tekstūrą.</p> <p>Stebi, atpažįsta ir pavadina vis daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų (sodo, daržo, lauko), gyvūnų, daiktų, domisi jais. Skiria atskirus gamtos reiškinius. Žino kai kurių daiktų paskirtį ir jais naudojasi (šukos, šaukštas, nosinaitė ir kt.).</p> <p>Žaisdamas ir tyrinėdamas pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, patiria, kad daiktai (žaislai, baldai, knygos, kamuoliai ir kt.) turi požymius (forma, dydis, spalva ir tekstūra), kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos (minkštos, kietos, skaidrios, neskaidrios, lengvos, sunkios).</p> <p>Orientuojasi savo grupės, Įstaigos, namų aplinkoje. Pasako savo ir savo šeimos narių vardus. Dalyvauja prižiūrint augalus ar gyvūnus.</p>	<p>Tyrinėja gamtos ir žmogaus sukurtus daiktus, varto enciklopedijas, klausosi informacinių tekstų, stebi tikslingai parinktus vaizdo įrašus, aiškindamasis gamtos objektų ir žmogaus sukurtų daiktų skirtumus.</p> <p>Domisi, kaip yra kuriami daiktai, kiek reikia pastangų, išmanymo juos kuriant; pradeda suvokti, kad žmogaus sukurtų daiktų kaitą lemia mokslo ir technologijų pažanga.</p> <p>Drauge su mokytoju aiškinasi, kaip daiktai keitėsi, kokie jie buvo seniau, kokie dabar, kaip tobulėjo, kaip žmogus juos pritaikė savo poreikiams.</p> <p>Lygina praeities ir dabarties daiktus, komentuoja jų išvaizdą, paskirtį, kaip veikia, iš ko pagaminti.</p> <p>Vartydamas paveikslėlių ir interaktyvias knygas, žiūrėdamas vaizdo medžiagą, žaisdamas žaislais, susipažįsta su ryšio palaikymo tarp žmonių priemonėmis, transporto priemonėmis, jas grupuoja (pvz.: oro, vandens, sausumos).</p> <p>Stebi, renka, tyrinėja, grupuoja, atpažįsta ir pavadina augalų dalis (lapai, žiedai, vaisiai, sėklos ir pan.), pajunta tekstūrų skirtumus, vaisiuose suranda sėklas.</p> <p>Darže, šiltnamyje, ant palangės sodina, prižiūri augalus, stebi, matuoja, fiksuoja, kaip jie auga. Prižiūrėdamas augalus mokosi rūpintis gamta ir aplinka, prisiimti atsakomybę, pasitikėti savo jėgomis.</p> <p>Gyvūnus atpažįsta iš jų kūno formos, išskirtinių požymių, gyvenamųjų vietų; mėgdžioja gyvūnų balsus, būdingus judesius.</p> <p>Diskutuoja apie gyvūnų naudą, aiškinasi, ko reikia, kad gyvūnai gyventų, gerai jaustųsi, stebi juos gamtoje.</p> <p>Tyrinėja, aiškinasi, kas ir kaip vyksta gamtoje, pastebi gyvosios ir negyvosios gamtos vienovę: augalui reikia dirvožemio, vandens, saulės šviesos; gyvūnui – maisto, vandens, būsto.</p> <p>Mokytojo padedamas, aiškinasi, stebi, tyrinėja organizmų poreikius, aiškinasi, kam naudojamas vanduo, kodėl jis toks svarbus ir reikalingas organizmams.</p> <p>Seka paros, metų ciklą. Aiškinasi, kaip gyvena augalai ir gyvūnai: dieną ir naktį, skirtingais metų laikais; kokie pasikeitimai vyksta jų gyvenime.</p>

	<p>Žaisdamas atranda fizikinius reiškinius: jėgas (tamprumo – guma, spyruoklė, trinties – vieni batai slysta, kiti – ne), energiją (elektros energija, šilumos energija), paprastuosius mechanizmus (dvivietės sūpuoklės, nuožulnioji plokštuma), magnetizmą. Eksperimentuoja, kokius daiktus magnetas traukia (turinčius geležies), atkreipia dėmesį, kad magnetas turi du polius, pastebi, kad kartais poliai ne traukia vienas kitą, o stumia.</p>
<p>Vaiko pasiekimų ūgties aplinkos pažinimo pasiekimų srityje pasiekimų žingsnius žiūrėti Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašo 10–11 puslapiuose: https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf</p>	
<p>Ikimokyklinio ugdymo programos gairės: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a?jfwid=f5arm3g7r</p>	
<p>Pedagogo vaidmuo: palaiko vaiko bandymus aiškintis, paaiškinti savo veiksmus bei sprendimus, rasti argumentų ir įrodymų, kodėl vienas ar kitas teiginys, veiksmas yra teisingas / neteisingas. Skatina vaiką mąstyti kritiškai, analizuoti, remtis įrodymais, lyginti, daryti išvadas bei taikyti įgytas žinias įvairiuose kontekstuose. Pedagogas padeda vaikui atpažinti kiekius, formas, skatina klasifikuoti, skaičiuoti, matuoti, įvardyti sekas ir ryšius, kuria sąlygas vaikui eksperimentuoti su skaičiais, matmenimis, laiku ir erdve – tiek per specialias užduotis, tiek per integruotą ugdymą žaidybiniuose aplinkose; supažindina vaiką su technologijomis kaip pažinimo ir saviraiškos priemonėmis – tai gali būti išmanūs įrenginiai, skaitmeninės edukacinės priemonės, garso ir vaizdo įrašai ar programėlės; moko naudotis skaitmeniniais įrankiais saugiai, atsakingai ir tikslingai, skatina ieškoti informacijos, kurti turinį ir spręsti problemas, taikant technologijas. Pedagogas padeda vaikui tyrinėti daiktų savybes, funkcijas, panaudojimo būdus, jų vietą ir reikšmę aplinkoje, orientuotis erdvėje, pažinti gamtos reiškinius, metų laikų kaitą, tyrinėti gamtos ir žmogaus sukurtus objektus. Skatinamas reflektuoti, kaip žmogaus veikla daro įtaką aplinkai ir kt.</p> <p>Ugdymo(si) kontekstai: UDM, žaismės, judraus patirtinio ugdymosi, kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų, kūrybinių dialogų.</p> <p>Ugdymo formos, būdai, metodai: projektinės veiklos, akcijos, parodos, kūrybinės-praktinės užduotys, stebėjimai, eksperimentavimai, tyrinėjimai, imitaciniai bei vaizduotės žaidimai, pokalbiai, diskusijos, ekologinės-pažintinės išvykos, liaudies menininko ar savo profesijos specialisto darbo proceso stebėjimai, edukacinės veiklos muziejuose, veiklų reflektavimai ir kt.</p> <p>Priemonės: kompiuteris, interaktyvi lenta, planšetinis kompiuteris, vaizdo-garso įrašai, informacinio turinio knygos, plakatai, svorio, ilgio, tūrio bei laiko matavimo prietaisai, ratai, skridiniai, magnetai, sūpynės, tyrinėjimui ir eksperimentams skirtos priemonės, magnetofonas, šviesos stalas, žemėlapiai, gaublys, tautinė atributika, didaktiniai žaislai-gyvūnai, konstruktoriai, statybinė medžiaga, netradicinės dailės priemonės, antrinės žaliavos, gamtinė medžiaga, buities daiktai, loto, dėlionės, plakatai apie profesijas, vaisių, uogų bei daržovių muliažai, senoviniai daiktai ir kt.</p>	
<p>15.5. Vaiko galia – KOMUNIKABILUS</p>	
<p>15.5.1. Pasiekimų sritis – KALBŲ SUPRATIMAS</p>	
<p>Vertybinė nuostata. Domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausti ir suprasti kitą.</p>	
<p>Esminiai gebėjimai. Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.</p>	
<p>Pasiekimų srities dėmenys: gebėjimas klausytis ir suprasti kitų kalbėjimą, reaguoti į nežodinę raišką; gebėjimas suprasti įvairiomis formomis (simboline, garsine, grafine, vaizdine, žodine)</p>	

perteikiamas prasmes; domėjimasis tekstu, raidėmis ir simboliais; gebėjimas suprasti amžių atitinkančius meninius ir informacinius tekstus.	
Ugdymo(si) gairės, ūgties siekiamybė	
1–3 metai	4–6 metai
<p>Atkreipia dėmesį į kalbėjimą, plečia pasyvų ir aktyvų žodyną girdėdamas suaugusiojo kalbą. Komunikavimui vartoja įvairius garsus ir judesius: daug čiaūska, kartoja, mėgdžioja jam tariamus garsus ir skiemenis.</p> <p>Pasitelkia žodinę ir nežodinę raišką aktyviai bendraudamas ir komunikuodamas su suaugusiaisiais ir bendraamžiais įvairiose veiklose.</p> <p>Supranta skaitomus nesudėtingus trumpus tekstus, pasakojamas istorijas ir jose vykstančių įvykių seką, suvokia su dienvakarėmis susijusius paaiškinimus.</p> <p>Skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta arba prašo paskaityti.</p> <p>Pasitelkdamas įvairius ženklus ir gestus, simboline forma išreiškia mintį, parodo mąstymo būdą mokytojo inicijuojamose mąstyti skatinančiose veiklose.</p> <p>Kartoja girdėtus trumpus kūrinius, dalyvauja pokalbiuose. Kelių žodžių vientisiniais sakiniais kalba apie save, savo norus, poreikius, išgyvenimus, pasakoja apie tai, ką mato ir girdi, vartoja paprastas mandagumo frazes.</p>	<p>Įsitraukia į bendravimo veiklas, plėtoja kalbos supratimą, „atranda“ žodžių prasmes, ugdomi trumpalaikę ir ilgalaikę atmintį, kalbinę vaizduotę, skatinančią mintis išreikšti žodžiais. Vartoja naujas sąvokas, vaizdingus žodžius, geba argumentuoti, plėtoti diskusijas, reflektuoti savo patirtį; žodinę raišką papildo išradingais gestais, judesiais, mimika, iliustruoja schemomis, piešiniais ir kt.</p> <p>Domisi ženklais, simboliais, rašytiniais ženklais, suaugusiojo skaitomu tekstu. Žodinę ir nežodinę bendravimo procesą papildo alternatyviosiomis komunikacijos priemonėmis: daiktais-simboliais, nuotraukomis, paveikslais, grafinais simboliais.</p> <p>Kalbos supratimą gilina klausydamas amžių atitinkančių ir šiek tiek sudėtingesnių įvairaus stiliaus tekstų, netiesiogiai perduodamų žinučių (laiškų, raštelių), siedamas skaitomą tekstą su vaizdine informacija ir numanomu kontekstu.</p> <p>Žaisdamas išplėtotus siužetinius vaidmenų žaidimus, įsitraukia į dialogą, polilogą, išbando skirtingas kalbėjimo manieras, mokosi žodinėmis derybomis ir kompromiso paieškoms spręsti kylančius nesutarimus ir problemas.</p>
<p>Vaiko pasiekimų ūgties kalbų supratimo pasiekimų srityje pasiekimų žingsnius žiūrėti Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašo 15–16 puslapiuose: https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf</p>	
Ikimokyklinio ugdymo programos gairės: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a?jfwid=f5arm3g7r	
15.5.2. Pasiekimų sritis – KALBINĖ RAIŠKA	
<u>Vertybinė nuostata.</u> Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas.	
<u>Esminiai gebėjimai.</u> Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.	
<u>Pasiekimų srities dėmenys:</u> gebėjimas išreikšti patirtį, jausmus ir mintis, įsitraukti ir plėtoti pokalbį; gebėjimas pasakoti, atpasakoti, apibūdinti, kurti, aiškinti, taikant nežodines ir žodines raiškos priemones; gebėjimas komunikuoti paprastomis rašytinės raiškos formomis.	
Ugdymo(si) gairės, ūgties siekiamybė	
1–3 metai	4–6 metai

<p>Mėgdžiojimu, skiemenų ar žodžių pakartojimais, veiksmis, mimika ir pantomimika dalyvauja paprastuose žodiniuose žaidimuose.</p> <p>Emocijų, jausmų, norų ir minčių raišką skatina dėmesingas vaiko kalbos klausymas, kantrus bendravimas, lėtas kalbos tempas bei jautrus reagavimas į vaiko žodinius ir nežodinius signalus.</p> <p>Kartoja trumpus girdėtus tekstus, ištraukia į pokalbius, kalba apie save, savo norus ir poreikius. Pasakoja apie aplinką bei tai, ką patiria, ką mato ir girdi.</p> <p>Vartoja paprastas mandagumo frazes ir formuoja sakinius, taikydamas pagrindines gramatikos taisykles.</p> <p>Bendrauti ir išreikšti mintis skatina kasdienių įvykių ir rutininių veiklų aptarimas.</p> <p>Vaikas domisi įvairiomis kalbinės raiškos formomis.</p>	<p>Kalba apie tai, ką jaučia, mato, girdi, nuolat plečia žodyną, susijusį su kasdieniu gyvenimu, artimiausia aplinka, gamta, technika, objektų savybėmis, būsenomis. Kalbėdamas vartoja paprastos konstrukcijos gramatiškai taisyklingus sakinius. Taisyklingai taria dauguma gimtosios kalbos žodžių garsų.</p> <p>Dalyvauja mokytojo inicijuojamose veiklose, padedančiose pažinti pasaulį, mokosi kelti klausimus, bando vartoti naujai sužinotas sąvokas, vaizdingus žodžius, argumentuoti, plėtoti diskusijas, reflektuoti savo patirtį, žodinę raišką.</p> <p>Įsitraukia į įvairias mokytojo siūlomas veiklas, susijusias su galimybe piešti ir rašyti.</p> <p>Rašytinės raiškos gebėjimus ugdomi atrodantis raidės skaitmeniniuose įrenginiuose, sėdėdamas jas su ranka užrašytomis bei spausdintomis raidėmis, rašydamas spausdintines raides ar skaitmenis ranka ir kompiuteriu.</p>
<p>Vaiko pasiekimų ūgties kalbinės raiškos pasiekimų srityje pasiekimų žingsnius žiūrėti Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašo 17–18 puslapiuose: https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf</p>	
<p>Ikimokyklinio ugdymo programos gairės: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a?jfwid=f5arm3g7r</p>	
<p><u>Pedagogo vaidmuo</u>: kuria kalbai palankią ugdymo(si) aplinką, siūlydamas vaikui įdomias, prasmingas ir aktualias veiklas, kurios žadina jo prigimtinių smalsumą, emocinį išitraukimą bei domėjimąsi bendravimu. Žaidybinės situacijos, kalbiniai žaidimai, iššūkio reikalaujančios užduotys ir pasakojamos istorijos (tiek verbalinės, tiek neverbalinės) tampa vaiko kalbos ugdymo priemonėmis. Pedagogas aktyviai skatina dialogišką ugdymo procesą, moko vaiką klausyti ir įsiklausyti, išklausti kitų nuomonę, užduoti klausimus, atsakyti, išlaikyti pokalbio eigą, taip pat tinkamai reaguoti į kalbančiojo emocinę intenciją. Vaikas mokomas suprasti žodinius ir nežodinius signalus: mimiką, gestus, balso toną, kūno kalbą. Pedagogas padeda vaikui orientuotis tiek kasdienėje, tiek simbolinėje kalboje (pvz., metaforos, pasakų kalba, paprastos užuominos), stiprina vaiko gebėjimą atskirti faktus nuo nuomonės, išgirsti pagrindinę mintį, apibendrinti girdėtą ar matytą informaciją. Pedagogas padeda vaikui aiškiai reikšti mintis, išreikšti savo emocijas žodžiais, naudoti įvairias kalbines priemones: nuo paprastų pasakymų iki pasakojimo, paaiškinimo ar nuomonės reiškimo ir kt.</p> <p><u>Ugdymo(si) kontekstai</u>: UDM, žaismės, judraus patirtinio ugdymosi, kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės, tyrinėjimo ir gilios mokymosi, realių ir virtualių aplinkų, kūrybinių dialogų.</p> <p><u>Ugdymo formos, metodai, būdai</u>: stebėjimai, pokalbiai, diskusijos, veiklų reflektavimai, projektinės, terapinės veiklos, tyrinėjimai, kalbiniai žaidimai, pasakų inscenizacijos, išvykos, kultūriniai ir kūrybiniai renginiai ir kt.</p> <p><u>Priemonės</u>: grožinė, publicistinė literatūra, rašikliai, simboliai, alternatyvūs komunikacijos įrankiai ir priemonės, abėcėlės raidės, planšetinis kompiuteris, interaktyvi lenta, kompiuteris, planai, schemas, grafikai, vaizdo ir garso įrašai, kalbėjimo diktoriai (mikrofonai), garso (audio) knygos, iliustruotos pasakos ir komiksai, magnetofonas, šviesos stalas ir kt.</p>	
<p>15.6. Vaiko galia – SĖKMINGAI BESIMOKANTIS</p>	
<p>15.6.1. Pasiekimų sritis – KŪRYBIŠKUMAS</p>	

<p>Vertybinė nuostata. Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas.</p>	
<p>Esminiai gebėjimai. Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.</p>	
<p>Pasiekimų srities dėmenys: kūrybinių idėjų tyrinėjimas, fantazavimas, spontaniškas išbandymas, atkartojimas; kūrybinių idėjų plėtojimas ir įgyvendinimas (improvizavimas, komponavimas ir interpretavimas); savo ir kitų kūrybos reflektavimas, kūrybinių sprendimų pasirinkimas ir pritaikymas.</p>	
<p>Ugdymo(si) gairės, ūgties siekiamybė</p>	
<p>1–3 metai</p>	<p>4–6 metai</p>
<p>Spontaniškai juda, sąveikauja su aplinka, pradeda pažinti savo kūno galimybes. Judesiai tikslingesni ir pasikartojantys. Judesio kalba išreiškia savo mintis ir emocijas, pažįsta pasaulį per fizinę ir jutiminę patirtį.</p> <p>Mokosi pasirinkti ar kurti erdves žaidimams ir rodo iniciatyvą juos pradėdamas.</p> <p>Šokdamas tyrinėja garsus, judesius ir siužetus, eksperimentuoja su fizinėmis medžiagomis ir idėjomis.</p> <p>Supranta šokių kompoziciją, stebi kitus ir kalba apie šokio tempą, nuotaiką, stilių ir erdvę.</p> <p>Stebi aplinkos objektus, kaupia vizualinius vaizdinius iš meno kūrinių, gamtos ir kitų objektų.</p> <p>Pradeda suprasti rankos judesių ir piešimo priemonių ryšį, tyrinėja savo keverzones ir terliones.</p> <p>Kūrybinės iniciatyvos skatinamos vaikui veikti pagal savo norus ir galias.</p> <p>Tobulėjant motorikai ir akies bei rankos koordinacijai, pradeda kontroliuoti judesius, piešti įvairias linijas bei formas.</p> <p>Žaisdamas su įvairiais objektais atranda erdvinį pasaulį ir erdvinės raiškos galimybes, žaidžia su priemonėmis ir medžiagomis, skirtomis erdvinei vizualinei raiškai.</p>	<p>Kuria savo žaidimus ir juos žaidžia su grupės draugais ir mokytojais. Savarankiškai žaisdamas ir kurdamas naujus žaidimus, sutelkia visus savo gebėjimus, atskleidžia savo pomėgius ir stiprybes.</p> <p>Įvaldęs režisūrinius žaidimus, pereina prie siužetinių vaidmenų žaidimų, kur kuria kasdienes socialines situacijas ir atlieka pasirinkto vaidmens funkcijas.</p> <p>Aptaria žaidimo temą, planuoja siužetą, lanksčiai kaitalioja vaidmenis, jungiasi į kolektyvinius režisūrinius žaidimus, kuria ilgalaikius žaidimus pagal mėgstamas knygas, pasakas ir filmus, kontroliuoja savo veiksmus, sprendžia nesutarimus.</p> <p>Lankosi muziejuose, galerijose, žiūri kokybišką kiną ir animaciją.</p> <p>Pereina nuo spontaniško piešimo prie tikslingo grafinių ir spalvinių vaizdų kūrimo, išbandydamas įvairias raiškos priemones ir medžiagas.</p> <p>Modeliuoja ir komponuoja dvimates ir trimates figūras, naudodamas įvairias medžiagas, tokias kaip kaladėlės, gamtinė medžiaga, buitines rakandai ir antrinės žaliavos.</p> <p>Patiria džiaugsmą kurdamas įvairias figūras, objektus ir kompozicijas, lavina erdvinę vaizduotę.</p> <p>Vaidindamas simbolinius vaidmenis, naudoja kūno judesius, mimiką, balso intonacijas, išgyvena situacijas. Mokosi kūrybiškai perteikti savo emocijas kitiems.</p>
<p>Vaiko pasiekimų ūgties kalbinės raiškos pasiekimų srityje pasiekimų žingsnius žiūrėti Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašo 24–25 puslapiuose: https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf</p>	
<p>Ikimokyklinio ugdymo programos gairės: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a?jfwid=f5arm3g7r</p>	
<p>15.6.2. Pasiekimų sritis – TYRINĖJIMAS</p>	
<p>Vertybinė nuostata. Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja.</p>	

<p><u>Esminiai gebėjimai.</u> Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.</p>	
<p><u>Pasiekimų srities dėmenys:</u> gebėjimas kelti klausimus, spėlioti, numatyti; gebėjimas taikyti įvairius tyrinėjimo būdus ir priemones; gebėjimas apmąstyti, aptarti tyrinėjimo procesą ir atradimus.</p>	
<p>Ugdymo(si) gairės, ūgties siekiamybė</p>	
<p>1–3 metai</p>	<p>4–6 metai</p>
<p>Tyrinėja daiktus visais jutimais: rega, klausia, uosle, skoniu ir lytėjimu. Grupėje esančius daiktus pažįsta per griebimą, lietimą, mėtymą, kišimą į burną, kramtymą. Domisi judančiais, skleidžiančiais garsus, ryškių spalvų objektais. Rūšiuoja daiktus pagal formą, spalvą, dydį, naudoja sensorines priemones. Žaisdamas ir tyrinėdamas mokosi, kad daiktai turi skirtingas savybes. Susipažįsta su įvairiomis medžiagomis: minkštomis, kietomis, skaidriomis, neskaidriomis, lengvomis, sunkiomis. Stebi, kaip vanduo keičia būsenas: užšaldo į ledą, tirpina ledo kubelius, pastebi, kaip vanduo išgaruoja nuo šaligatvio plytelių. Eksperimentuodamas spėlioja, kurie daiktai vandenyje nuskęs, kurie – plūduriuos, aiškinasi, nuo ko tai priklauso. Žaisdamas su prizmėmis, stebi, kaip šviesa suskaidoma į skirtingas spalvas. Stebėdamas vaivorykštę sužino, kad jai susidaryti reikia saulės ir lietaus. Žaidžiant su daiktais, į kuriuos galima ką nors įpilti ar įdėti, supranta sąvokas „pilnas“ ir „tuščias“. Eksperimentuoja su ilgio, pločio, aukščio, masės ir tūrio palyginimu. Lygina daiktų ilgį sugretindamas, masę – kilnodamas. Savo atradimus išreiškia parodydamas daiktus, o suaugusieji juos įvardija: „ilgas – trumpas“, „aukštas – žemas“ ir pan.</p>	<p>Tyrinėja, kaip tos pačios rūšies daiktai skiriasi pagal dydį, svorį, spalvą. Atpažįsta daiktus pagal jų savybes: formą, tekstūrą, kvapą, dydį. Palygina daiktus tarp rūšių. Apžiūrinėdamas daiktus iš įvairių pusių, mokosi suprasti jų formą ir struktūrą. Tyrinėja gamtos ir žmogaus sukurtus daiktus, lygina jų savybes ir funkcijas. Naudojasi enciklopedijomis, klausosi informacinių tekstų, žiūri vaizdo įrašus, kad sužinotų apie gamtos objektus ir žmogaus sukurtus daiktus. Supranta, kad mokslo ir technologijų pažanga keičia žmogaus sukurtų daiktų formą ir paskirtį. Susipažįsta su prietaisais, padedančiais tyrinėti aplinką. Eksperimentuoja su žaislais ir išmaniaisiais įrenginiais, tokiu būdu sužinodamas apie jų veikimą ir funkcijas. Tyrinėja fizinius reiškinius, tokius kaip tamprumas, trintis, energija, magnetizmas ir supranta jų poveikį daiktams. Tyrinėja šešėlius, kuriuos sukuria saulė, eksperimentuoja su daiktais, kad išgautų trumpus ir ilgus šešėlius. Išbando atspindžių tyrinėjimus ir kuria „saulės zuikučius“. Susipažįsta su medžiagomis (kietomis, skystomis ir kt.) ir tyrinėja jų savybes. Eksperimentuoja su vandeniu, išsiaiškindamas, kurios kietos medžiagos tirpsta vandenyje, kurios ne. Naudodamas „oro gaudykles“, tyrinėja oro buvimo ženklus.</p>
<p>Vaiko pasiekimų ūgties tyrinėjimo pasiekimų srityje pasiekimų žingsnius žiūrėti Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašo 25–26puslapiuose: https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf</p>	
<p>Ikimokyklinio ugdymo programos gairės: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a?jfwid=f5arm3g7r</p>	
<p>15.6.3. Pasiekimų sritis – PROBLEMŲ SPRENDIMAS</p>	
<p><u>Vertybinė nuostata.</u> Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas.</p>	
<p><u>Esminiai gebėjimai.</u> Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.</p>	

<u>Pasiekimų srities dėmenys</u> : gebėjimas atpažinti ir įvardinti problemą; gebėjimas ieškoti problemos sprendimo būdų ir juos įgyvendinti; gebėjimas stebėti ir atsižvelgti į priimto sprendimo pasekmes.	
Ugdymo(si) gairės, ūgties siekiamybė	
1–3 metai	4–6 metai
<p>Išreiškia emocijas veido mimika, gestais, balsu, kūno poza. Suaugusieji padeda vaikui atpažinti ir įvardyti emocijas, pavadindami jas ir reaguodami į vaiko poreikius.</p> <p>Mokosi reguliuoti emocijas, naudojant nusiramino būdus, tokius kaip pabuvimas ramybės erdvėje arba išitraukimas į pozityvias veiklas.</p> <p>Suaugusiojo pavyzdžiu išmoksta paprastų emocijų reguliavimo būdų: parodyti, išreikšti emocijas, kreiptis pagalbos, pasiguosti, pasitraukti iš įtemptų situacijų.</p> <p>Mokosi bendrauti, naudodamas įgūdžius, kuriuos perėmė iš suaugusiųjų: nusišypsoti, kalbėtis, dalintis, palaukti savo eilės ir atsižvelgti į kito žmogaus prašymus.</p> <p>Žaisdamas grupelėje, ugdosi jautrumą kitų poreikiams, mokosi suprasti ir atliepti kitų jausmus bei norus.</p>	<p>Dalyvauja žaidimuose ir įvairiose veiklose, kurios padeda suvokti savo norus, pomėgius ir interesus.</p> <p>Mokosi išreikšti, kas patinka ar nepatinka, kas įdomu ar neįdomu. Savo emocijas, norus, pageidavimus ir poreikius perteikia žodžiais, emociine reakcija, pasirinkimais, piešiniais ar kitais būdais.</p> <p>Vaidmenų ir naratyviniai žaidimai, pasakos, filmukai ir diskusijos padeda suvokti ir įvardyti savo bei kitų emocijas, mokosi analizuoti situacijas, kurios sukėlė tam tikrus jausmus, suprasti jų priežastis.</p> <p>Diskutuodamas su suaugusiais ir bendraamžiais, gilina emocinį supratimą ir ugdosi empatiją.</p> <p>Pradeda savarankiškai valdyti savo emocijų raišką ir intensyvumą. Mokosi prisitaikyti prie pokyčių, valdyti neigiamas emocijas ir rasti pozityvius sprendimus netikėtose situacijose.</p> <p>Kelia sau paprastus tikslus veikloje ir stengiasi jų siekti. Susidūręs su kliūtimis, mokosi keisti veikimo būdus, ieško naujų sprendimų, mokosi prašyti ir priimti pagalbą. Ugdosi gebėjimą sustoti, apmąstyti savo veiksmus ir pasirinkti tinkamiausią elgesio modelį.</p> <p>Stebėdamas suaugusiuosius ir bendraamžius, perima tinkamus elgesio modelius. Analizuoja kitų žmonių reakcijas, mokosi atpažinti socialines normas ir pritaikyti jas kasdienėse situacijose.</p> <p>Ugdosi gebėjimą bendrauti, bendradarbiauti ir kurti pozityvius santykius su kitais.</p>
<p>Vaiko pasiekimų ūgties problemų sprendimo pasiekimų srityje pasiekimų žingsnius žiūrėti Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašo 26–27 puslapiuose: https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf</p>	
<p>Ikimokyklinio ugdymo programos gairės: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a?jfwid=f5arm3g7r</p>	
15.6.4. Pasiekimų sritis – MOKĖJIMAS MOKYTIS	
<u>Vertybinių nuostatų</u> . Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.	
<p><u>Esminiai gebėjimai</u>. Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, išitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.</p>	

<p>Pasiekimų srities dėmenys: gebėjimas ištraukti į dominančią veiklą; pastangos kryptingai veikti įgyvendinant ketinimą ar tikslą; gebėjimas stebėti savo ir bendro veikimo pažangą, koreguoti procesą; gebėjimas reflektuoti savo veiklos procesą ir rezultata.</p>	
<p>Ugdymo(si) gairės, ūgties siekiamybė</p>	
<p>1–3 metai</p>	<p>4–6 metai</p>
<p>Stebi aplinkinių veido išraiškas, gestus ir kūno kalbą, taip ugdydamasis nežodinės kalbos suvokimą.</p> <p>Plečia žodinę ir nežodinę kalbą, aktyviai dalyvauja veiklose, kuriose mokytojo kūno kalba padeda suprasti žinutes.</p> <p>Atidžiai stebi, bando, aiškinasi, klausinėja, kaip kažkas veikia, vyksta. Džiaugiasi tuo, ką atliko ir ko išmoko veikdamas.</p> <p>Sugalvoja ir žaidžia siužetus su žaislais, kviečia aplinkinius pažaisti kartu, prašo pagalbos, žaidimą kartoja keletą kartų, sugalvoja naujų veikėjų, veiksmų.</p> <p>Pradeda bendrauti su suaugusiaisiais ir bendraamžiais, mokosi kalbėti, išreikšti emocijas ir poreikius kasdienėse veiklose. Mėgdžioja suaugusiuosius, vyresnius ar bendraamžius, jų kalbą ir veiksmus.</p>	<p>Atpažįsta gestus, mimikas ir į jas reaguoja žodine arba nežodine raiška, rodydamas kritinį mąstymą apie matomą ir girdimą informaciją.</p> <p>Dalyvauja alternatyvioje komunikacijoje, kūrybiškai naudoja gestus reikšdamas emocijas ir poreikius.</p> <p>Nežodinės kalbos suvokimas palaikomas mokytojo, naudojant emocijų korteles, sutartinius ženklus ir kitas priemones.</p> <p>Domisi ženklais, simboliais ir rašytiniais ženklais, dalyvauja veiklose, susijusiose su simboliu ir rašytine raiška. Pradeda suprasti perkeltines prasmes ir tyrinėti aplinkoje esančią rašytinę ir vizualinę informaciją (pvz.: knygas, ženklus, nuotraukas).</p> <p>Imituoja skaitymą, domisi abėcėlės raidėmis ir sieja garsus su raidėmis, supranta, kad raidės turi pavadinimą ir grafinius ženklus.</p> <p>Mokosi kelti klausimus, vartoti naujas sąvokas, argumentuoti, diskutuoti, reflektuoti savo patirtį ir papildyti žodinę raišką gestais, judesiais ir piešiniais.</p> <p>Mokosi dialogo, derybų ir kompromisų, laikydamasis bendravimo taisyklių.</p> <p>Ugdosi bendravimo gebėjimus su suaugusiaisiais ir bendraamžiais diskutuodamas apie patirtus nuotykius.</p> <p>Aktyviai komunikuoja, prisitaiko prie situacijų ir, nesupratęs, paprašo paaiškinimo, kad galėtų išreikšti savo tikslus ir poreikius.</p>
<p>Vaiko pasiekimų ūgties mokėjimo mokyti pasiekimų srityje pasiekimų žingsnius žiūrėti Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašo 28–29 puslapiuose: https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf</p>	
<p>Ikimokyklinio ugdymo programos gairės: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a?jfwid=f5arm3g7r</p>	
<p>Pedagogo vaidmuo: pasiūlo įvairias priemones ir veikimo būdus, leidžiančius vaikui laisvai rinktis, atrasti naujų būdų veikti, skatina klausti, ieškoti, jungti skirtingas patirtis, eksperimentuoti su medžiagomis, garsais, judesiais ir simboliais. Pedagogas skatina vaiką nebijoti klysti – klaida tampa mokymosi šaltiniu, taip ugdoma drąsa veikti ir atsparumas nesėkmėms. Pedagogas stebi vaiko iniciatyvas, padeda formuluoti klausimus, iškelti hipotezes, ieškoti atsakymų per praktinę veiklą, pojūčių įtraukimą. Vaikas skatinamas naudotis įvairiais informacijos šaltiniais (aplinka, knygos, pasakojimai, technologijos), atlikti stebėjimus, bandymus, lyginti ir daryti išvadas. Pedagogas padeda vaikui reflektuoti: kas pavyko, kas buvo įdomu, kas paskatino tęsti, ką galima būtų daryti kitaip. Mokytojas padeda formuoti pozityvų požiūrį į mokymąsi, kaip į nuolatinį ir džiaugsmingą procesą ir kt.</p>	

<p><u>Ugdymo(si) kontekstai</u>: UDM, žaismės, judraus patirtinio ugdymosi, kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų, kūrybinių dialogų.</p> <p><u>Ugdymo formos, būdai, metodai</u>: stebėjimai, pokalbiai, aiškinimai, pasakojimai, aptarimai, diskusijos, projektinės veiklos, eksperimentavimai, demonstravimai, tyrinėjimai, problemų sprendimo užduotys, bendros ir savarankiškos meninės kūrybinės, interaktyvios veiklos, žaidimai, veiklų reflektavimai, imitaciniai bei vaidmenų žaidimai, praktinės užduotys, skaitmeninės mokymosi priemonės ir įrankiai, išvykos ir kt.</p> <p><u>Priemonės</u>: planšetinis kompiuteris, interaktyvi lenta, kompiuteris, vaizdo-garso įrašai, edukacinės programėlės, šviesos stalas, didaktiniai žaislai, kūrybiniai konstruktoriai, stalo žaidimai, dėlionės, žodžių ir sekų kortelės, loto, natūrali ir antrinė gamtinė medžiaga, tyrinėjimui skirtos priemonės, lauko darbo įrankiai, kalendoriai, simbolių ir vaizdų kortelės, tradicinės ir netradicinės dailės priemonės, taktilinės medžiagos, kontrastingų spalvų kortelės, garsą ir vibraciją skleidžiantys sensoriniai žaislai, multisensoriniai kilimėliai, pojūčių takai, Kimochi žaislai, elgesio taisyklių, mokomieji plakatai ir kt.</p>	
15.7. Vaiko galia – KŪRYBINGAS	
15.7.1. Pasiekimų sritis – ESTETINIS SUVOKIMAS	
<u>Vertybė nuostata</u> . Domisi, gėrissi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka.	
<u>Esminiai gebėjimai</u> . Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.	
<u>Pasiekimų srities dėmenys</u> : nusiteikimas estetiems potyriams ir džiaugsmui; aplinkos, žmonių santykių, meno, savo ir kitų kūrybos grožio pajauta bei jautrumas kūrybos įvairovei; jutiminių ir emocinių grožio išgyvenimų prisiminimas, apmąstymas ir dalinimasis su kitais.	
Ugdymo(si) gairės, ūgties siekiamybė	
1–3 metai	4–6 metai
<p>Rodo susidomėjimą – guguoja, krykštauja, juokiasi, judina rankas, kojas, linguoja įsikibęs į atramą, spyruokliuoja emociškai kalbinamas, matydamas ryškių formų, spalvų daiktus, žaislus, girdėdamas muzikinius garsus. Liečia rankomis, šūkčioja, kalba žiūrėdamas spalvotą iliustruotą knygelę. Trumpam sutelkia dėmesį.</p> <p>Verkia išreiškdamas nepasitenkinimą. Sutelkia žvilgsnį, stebi, ploja, trumpais skiemenimis išreiškia susidomėjimą šokančiu, piešančiu suaugusiuoju, vaiku. Mėgdžioja veiksmus, garsus. Klausosi mokytojų parinktos įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos. Žiūri lėlių, dramos spektaklius. Juokiasi, ploja, šūkčioja linksmų vaidinimų metu. Emociškai reaguoja į girdimus garsus, intonacijas, žodžių sąskambį, į savo ir kitų piešinius, spalvotas iliustracijas, džiaugiasi savo puošnia apranga. Galvos linktelėjimu, žodžiu „taip“ pasako ar patiko muzika, daina, šokis, vaidinimas, dailės darbelis.</p>	<p>Džiaugiasi eidamas į muzikines veiklas, noriai dainuoja, šoka, vaidina. Nori gražiai atrodyti. Skirtingai reaguoja į skirtingo pobūdžio, kontrastingus muzikinius, meno kūrinius, aplinką.</p> <p>Pasako savo išpūdžius apie klausytą muziką, dainą, eilėrašį, pasaką, šokį, vaidinimą, knygų iliustracijas, gamtos, aplinkos reiškinius, pastebi, apibūdina kai kurias detales. Piešia labiausiai įsiminusius šokio, vaidinimo personažus. Įsijaučia į piešimo procesą, emociškai komentuoja, reaguoja į kitų nuomonę.</p> <p>Mėgaujasi muzikavimu, šokiu, vaidyba, daile. Prašo kartoti patikusius kūrinius, dainas, ratelius. Pasako savo nuomonę apie muzikos kūrinių, piešiant. Pastebi kai kuriuos kūrybinio proceso ypatumus: veikėjų bruožus, nuotaiką, spalvą, veiksmus. Mėgdžioja pasakų, vaidinimų veikėjų daineles, šokį, vaidinimą, dailės darbelį, aplinką, drabužį. Nusako savo potyrius dainuojant, šokant, vaidinant, balsų intonacijas, pakartoja savo žaidimuose. Trumpai grožisi gamta, sutelkia dėmesį, pastebi spalvų, formų, garsų įvairovę. Dalijasi išpūdžiais po koncertų, renginių, parodų.</p>

	<p>Stengiasi kuo gražiau šokti, dainuoti, groti, deklamuoti, vaidinti, piešti. Apibūdina, palygina patikusių ar nepatikusių muziką, šokį, dailės darbą, vaidinimą. Pasakoja, ką sukūrė, kaip dainavo, grojo, šoko, vaidino, piešė. Pasakoja įspūdžius apie muzikos, vaidinimo siužetą, vaizduojamus įvykius, veikėjus, jų nuotaiką, kilusius vaizdinius, potyrius. Emociškai išgyvena: užsimerkia, linguoja, pats vaizduoja, įsijaučia, pasakoja, kartoja vaidinimų frazes, veikėjų intonacijas, užjaučia, reiškia norą padėti veikėjams. Gėrasi savo kūryba, užrašo vardą, rodo, eksponuoja kitiems. Grafinė ir spalvinė raiška tampa įvairesnė, meninių sąvokų žodynas platesnis. Stebi, analizuoja, aptaria, grožisi savo, kitų vaikų ir profesionalių menininkų sukurtais kūriniais. Mėgdžioja gražaus elgesio pavyzdžius, kritiškai vertina savo ir kitų išvaizdą: aprangą, šukuoseną. Sako komplimentus. Vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą, argumentuoja bei reiškia savo nuomonę.</p>
<p>Vaiko pasiekimų ūgties estetinio suvokimo pasiekimų srityje pasiekimų žingsnius žiūrėti Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašo 18–19 puslapiuose: https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf</p>	
<p>Ikimokyklinio ugdymo programos gairės: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a?jfwid=f5arm3g7r</p>	
<p>15.7.2. Pasiekimų sritis – GEBĖJIMAS ŽAISTI</p>	
<p>Vertybinė nuostata. Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą.</p>	
<p><u>Esminiai gebėjimai</u>. Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.</p>	
<p><u>Pasiekimų srities dėmenys</u>: gebėjimas koordinuoti žaidimo veiksmus su kitais žaidėjais; gebėjimas įvaldyti ir organizuoti žaidimo erdvę; gebėjimas kurti žaidimo siužetą; gebėjimas žaidime laikytis prisiimto vaidmens.</p>	
<p>Ugdymo(si) gairės, ūgties siekiamybė</p>	
<p>1–3 metai</p>	<p>4–6 metai</p>
<p>Spontaniškai judėdamas ir sąveikaudamas su aplinka, ima pažinti savo kūno galimybes. Suaugusiesiems žaidinant, instinktyvūs ir spontaniški vaiko judesiai darosi vis tikslingesni ir pasikartojantys. Liesdamas ir pajausdamas prisilietimą, „atranda“ savo ir kitų kūno dalis. Tikslingiau kartoja judesius ir garsus, ima jais žaisti, manipuluoti siekdamas socialinio atsako. Įvaldęs savo kūno judesius, vis plačiau juda erdvėje ir, žaisdamas su įvairiais objektais bei daiktais, drąsiai tyrinėja jį supančią aplinką. Mėgdžioja suaugusiųjų veiksmus, nukreiptus į</p>	<p>Prisiimdamas apibendrintus vaidmenis, kuria jam pažįstamas kasdienės socialines situacijas, siekdamas tiksliai atlikti pasirinkto vaidmens funkcijas, žaislingai kuria bendravimo „kalbą“ ir išgyvena bendrumo, saugumo jausmą. Žaisdamas išmoksta pasirinkti, susikurti erdves savo žaidimams. Žaidimai tampa tęstiniais. Žaisdamas aptaria žaidimo temą, planuoja siužetą, lanksčiai kaitalioja vaidmenis, kontroliuoja savo</p>

<p>socialinių sąveikų su kitais užmezgimą ir palaikymą.</p> <p>Įgudęs žaisti režisūrinius žaidimus individualiai ir dviese, pamažu pereina prie siužetinių vaidmenų žaidimų. Prisiimdamas apibendrintus vaidmenis, kuria jam pažįstamas kasdienės socialines situacijas, siekdamas tiksliai atlikti pasirinkto vaidmens funkcijas.</p> <p>Žaidimus su taisyklėmis ima žaisti padedamas labiau įgudusių vaikų arba suaugusiųjų. Pradėdamas nuo paprastų dėlionių, mozaikų, judrių gaudynių, slėpynių ir įvairių stalo žaidimų, palaipsniui pereina prie sudėtingesnių žaidimų formų.</p>	<p>veiksmus ir geba spręsti kylančius nesutarimus.</p> <p>Jungiasi į kolektyvinius režisūrinius žaidimus, kurdamas ilgalaikius žaidimo pasaulius, mėgstamų knygų, pasakų ir kino filmų pagrindu, lengvai įtraukia kitus grupės vaikus, mielai kviečia ir suaugusiuosius.</p> <p>Įgudęs žaisti žaidimus su taisyklėmis, noriai žaidžia mokytojo pasiūlytus didaktinius ugdomojo pobūdžio žaidimus ir pats pradeda juos kurti.</p> <p>Kuria savo žaidimus, juos žaidžia su grupės draugais ir mokytojais. Savarankiškai žaisdamas ir kurdamas vis naujus žaidimus, sutelkia visus savo gebėjimus, atskleidžia savo pomėgius ir stiprybes.</p>
<p>Vaiko pasiekimų ūgties gebėjimo žaisti pasiekimų srityje pasiekimų žingsnius žiūrėti Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašo 27–28 puslapiuose: https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf</p>	
<p>Ikimokyklinio ugdymo programos gairės: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a?jfwid=f5arm3g7r</p>	
<p>15.7.3. Pasiekimų sritis – MENINĖ RAIŠKA</p>	
<p><u>Vertybinė nuostata.</u> Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą.</p>	
<p><u>Esminiai gebėjimai.</u> Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, išpūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.</p>	
<p><u>Pasiekimų srities dėmenys:</u> tyrinėjimas ir eksperimentavimas pasitelkiant įvairias menines priemones ir formas; raiška skirtingomis meninėmis priemonėmis ir būdais; menų kalbų vertingumo supratimas, jų aptarimas ir pasirinkimas.</p>	
<p>Ugdymo(si) gairės, ūgties siekiamybė</p>	
<p>1–3 metai</p>	<p>4–6 metai</p>
<p><u>Dailė</u> Stebi, tyrinėja, domisi aplinka, garsais, bando suprasti aplinkos ir savo muzikinio čiaušėjimo sąsajas. Spontaniškai tyrinėja vizualinės raiškos priemones: jas liečia, judina, brauko, spaudo, tepioja dažais, pirštukais, pastebi pėdsaką, spalvą, liniją, dėmę, pajaučia tekstūrą, skirtingų faktūrų medžiagiškumo paviršius. Žaisdamas su skirtingų dvimačių ir trimačių formų objektais, įvairiomis figūromis, čiupinėdamas, minkydamas, stebėdamas juos realioje ir virtualioje erdvėje, atranda erdvinį pasaulį ir erdvinės raiškos galimybes. <u>Muzika</u> Mėgdžiodamas aplinkos garsus, sutelkia dėmesį į aplinką, pradeda suvokti struktūrą, atkartoja toninius ir ritminius darinius. Žaisdamas</p>	<p><u>Dailė</u> Piešdamas ir kurdamas su įvairiomis priemonėmis ir piešimo įrankiais, plėtoja savo grafinę ir spalvinę raišką. Grafinė ir spalvinė raiška tampa įvairesnė, meninių sąvokų žodynas platesnis. Stebi, komentuoja vaizdus, įvardija spalvas, formas, faktūras, estetinius potyrius. Analizuoja, aptaria, grožisi savo, kitų vaikų ir profesionalių menininkų sukurtais kūriniais. Individualiai ir drauge su kitais džiaugsmingai tyrinėja raiškos galimybes, eksperimentuodamas su dažais, juos maišydamas, žaisdamas linijomis, dėmėmis. Įgyvendina savo kūrybines mintis ir idėjas, renkasi priemones, įrankius bei technikas raiškai, siekia savitai ir detalai išbaigti savo kūrybinius darbus.</p>

<p>muzikinius žaidimus geriau susitelkia, įsitraukia į muziką, išlaiko ir plėtoja įgimtą domėjimąsi muzika.</p> <p>Klaudydamiesi dainavimo be teksto, susitelkia į muziką, ne į žodžius. Plėtoja savos kūrybos spontanišką dainavimą.</p> <p>Muzikinėje aplinkoje mokosi vis tiksliau suvokti, imituoti ir atskirti ritminius melodinius darinius, įgydamas muzikos kalbos pradmenis.</p> <p>Įvairių dainų dėka plečia suvokimą apie jį supančią aplinką, įgyja pirmuosius savarankiško judesio bei ritmo pojūčius.</p> <p>Girdėdamas įvairias dermes ir intonacinius bei ritminius darinius aplinkoje, plečia savo muzikinį žodyną.</p> <p><u>Šokis</u></p> <p>Turi individualų vidinį motorikos vystymosi tempą, ritmą ir stilių.</p> <p>Juda natūraliai, džiaugsmingai, judesys yra spontaniškas, neturintis struktūros. Judesio kalba išreiškia savo mintis ir emocijas, pažįsta pasaulį per fizinę ir jutiminę patirtį.</p> <p>Palankioje erdvėje judėdamas pradeda jausti laiką, suvokia laiko trukmę, supranta judėjimo tempą, juda greitai arba lėtai, jaučia ritmą, instinktyviai šokinėja pagal tolygų ritmą.</p> <p><u>Teatras</u></p> <p>Mėgdžioja suaugusiojo balso intonacijas, parodytus veiksmus, žaidinimų judesius. Veiksmiais parodo jausmus ir norus: mojuoja, apkabina, stumia.</p> <p>Reiškia emocijas žaisdamas muzikinius žaidimus. Pasirenka žaislus, daiktus, atlieka matytus veiksmus: supa lėlę, nešioja meškutį, mojuoja kaspinėliais, skarelėmis. Kalba apie tai, ką daro. Mėgdžioja šeimos narių kalbą, veiksmus.</p>	<p>Grafinė ir spalvinė raiška lavėja kuriant skirtingomis priemonėmis ir įrankiais, išbandant įvairias grafikos technikas, eksperimentuojant su mišriomis technikomis.</p> <p><u>Muzika</u></p> <p>Plėtoja savos kūrybos spontanišką dainavimą. Judesiu rodo muzikinę frazę, vis geriau imituoja pažįstamą medžiagą, gerina kvėpavimo įgūdžius, plečia vokalinį diapazoną, spontaniškai dainuoja dainas, kuriose juntamas metras, pasikartojantys ritmo dariniai ir tonacija.</p> <p>Muzikuodamas kūno perkusija ir instrumentais, lavina motoriką ir raumenų kontrolę. Groja nustatytu pulsu, instrumentuoja, pakartoja trumpus ritmo darinius. Ilga improvizacija virsta komponavimu, kada sujungiami ir atsimenami įvairūs muzikos elementai (melodija, ritmas, harmonija, tembras, tempas ir dinamika) ir atspindimos įvairios emocijos.</p> <p>Klausosi mokytojų parinktos įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos, kad būtų kuriama turtinga muzikinė aplinka ir dedamas pagrindas platesniems muzikiniams pasirinkimams.</p> <p><u>Šokis</u></p> <p>Atskiri judesiai, jų deriniai išlaisvina kūno koordinaciją ir plastiškumą, erdvėje juda įsivaizduojama vingiuota linija, mokosi koordinuoti savo kūną.</p> <p>Mokosi valdyti savo kūną: judėti ta pačia puse, išlaikyti pusiausvyrą, demonstruoti lankstumą, reguliarų ir gilų kvėpavimą. Atpažįsta ir įvardija pagrindinius judėjimo būdus vietoje ir persikeliant erdvėje (šuoliukai, pritūpimai, sukiniai, paprasti žingsneliai). Spontaniškus judesius keičia į sąmoningai struktūruotą judesių seką ir judesys tampa šokiu.</p> <p>Dalyvaudamas kūrybiniuose šokio žaidimuose, projektuose, perpranta etiketo ir scenos kultūros taisykles. Šokdamas šokius susipažįsta su įvairiomis kultūromis, jas patiria, taip pat atranda skirtingus mokymosi būdus.</p> <p>Mokydamasis šokių, supranta jų kompoziciją, stebi kitus, derina šokio meną su kitais menais ir kalba, nusako šokio tempą, nuotaiką.</p> <p>Šokdamas ratelius savitai reiškia nuotaikas, kuria natūralių judesių trumpą šokį. Reaguodamas į muziką, perteikdamas trumpą</p>
--	--

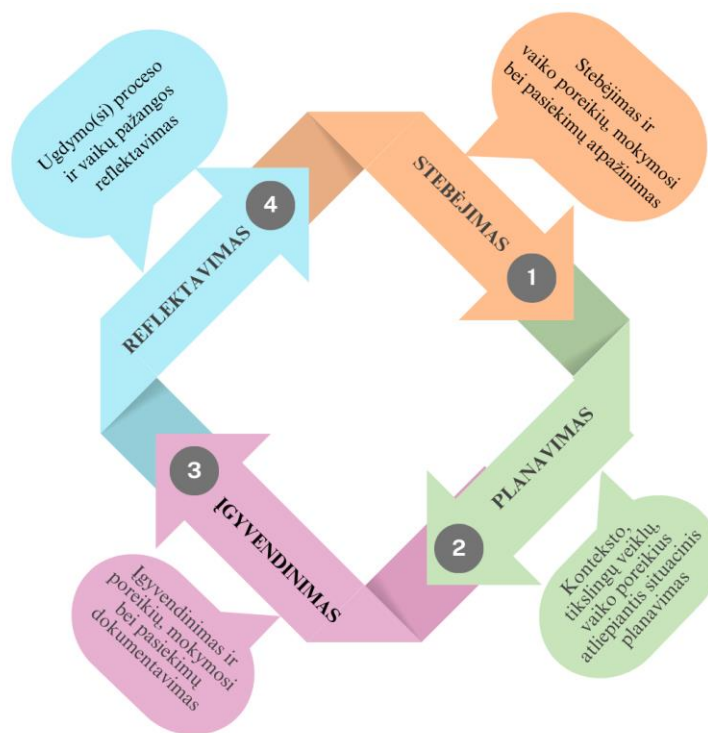
	<p>siužetą ar pasirinktą nuotaiką išreiškia šokio elementus.</p> <p><u>Teatras</u></p> <p>Atlikdamas simbolinius vaidmenis, naudoja išraiškingus kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas, giliai išgyvena kuriamas situacijas ir mokosi tiksliau, aiškiau, autentiškai, kūrybiškai perteikti savo išgyvenimus kitiems vaikams ir artimiems suaugusiesiems.</p> <p>Per improvizacinio pobūdžio vaidybą kartu su bendraamžiais ir suaugusiais tyrinėja temas, kylančias iš jų patirčių, vaizduotės, įkvėptas skaitomų literatūros, muzikos, teatro ar dailės kūrinių.</p> <p>Pažįsta ir patiria teatro meno reiškinius stebėdamas ir dalyvaudamas teatro, šokio, operos lėlių, dramos pristatymuose. Dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose.</p> <p>Dalinasi ir reflektuoja savo patirtis.</p>
<p>Vaiko pasiekimų ūgties meninės raiškos pasiekimų srityje pasiekimų žingsnius žiūrėti Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašo 19–24 puslapiuose: https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf</p>	
<p>Ikimokyklinio ugdymo programos gairės: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a?jfwid=f5arm3g7r</p>	
<p><u>Pedagogo vaidmuo</u>: reaguoja į vaiko sumanymus, pasiūlo papildomų idėjų, praturtina siužetą naujais elementais ar net išlaisvina vaiko kūrybinę iniciatyvą per vaidmenų kaitą, netikėtas situacijas ir simbolinį mąstymą. Pedagogas kuria įvairius ugdymo(si) kontekstus, padedančius atskleisti įvairių pojūčių (garsų, medžiagų, kvapų, šviesos) derinius, kurie lavina vaikų estetinį suvokimą, jautrumą aplinkai ir meninėms išraiškoms. Vaikui sudaromos sąlygos laisvai rinktis kūrybinės raiškos priemones, medžiagas, technikas, eksperimentuoti ir improvizuoti. Pedagogas siūlo judėjimo impulsus ar šokio struktūras, kuria aplinką, kurioje vaikas drąsiai improvizuoja, tyrinėja skirtingus judesius, kuria savo šokius ir dalyvauja bendruose šokio pasakojimuose. Pedagogas padeda vaikui atrasti pasaulį per kūrybą – spalvų ir formų žaidimą, linijų eksperimentavimą, patirčių perteikimą bei fantaziją. Siūlo įvairias medžiagas, technikas, temas, skatindamas tyrinėti, atrasti, pažinti ir kt.</p> <p><u>Ugdymo(si) kontekstai</u>: UDM, žaismės, judraus patirtinio ugdymosi, kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų, kūrybinių dialogų.</p> <p><u>Ugdymo formos, metodai, būdai</u>: žaidimai, praktiniai užsiėmimai, stebėjimai, tyrinėjimai, eksperimentavimai, veiklų reflektavimai, kūrybinės dirbtuvės, improvizacijos, pasakų, dainų inscenizacijos, muzikavimai, imitavimai, kūrybiniai projektai, dailės raiška, terapinės veiklos, savarankiškos kūrybinės veiklos, šventės, kultūriniai, edukaciniai renginiai, pramogos, rytmečiai, koncertai, parodos, vakaronės, akcijos, teatro žaidimai, šokio improvizacijos, dialoginės kūrybos, skaitmeninės mokymosi priemonės bei įrankiai ir kt.</p> <p><u>Priemonės</u>: ritminiai ir melodiniai muzikos instrumentai, netradiciniai instrumentai ir priemonės iš gamtinės ar buitinės medžiagos, spalvotos skarelės, juostos, kaspiniai, parašutas, plunksnos, teatro lėlės-pirštinės, lėlių teatro scena, vaidinimų bei etnografiniai kostiumai, veidrodžiai, sceninės detalės, spalvoti pieštukai, flomasteriai, guašas, akvarelė, tapybos ant vandens priemonės, lipnios juostos, molis, plastilinas, įvairios tekstūros popieriai, šviesos stalas, vaizdo bei garso įrašai,</p>	

interaktyvios meninės programėlės, edukaciniai ekranai; tautiniai rūbai ir aksesuarai, įvairių Lietuvos regionų simboliai, lietuvių liaudies muzikos įrašai, tautinių šokių video medžiaga, tradicinių šokių judesių kortelės, regioniniai liaudies pasakų tekstai, edukaciniai plakatai ir kt.

V SKYRIUS VAIKŲ UGDYMO(SI) PAŽANGA, UGDYMO(SI) TĖSTINUMAS

16. Ikimokyklinis ugdymas grindžiamas kiekvieno vaiko pažinimu, ugdymo(si) poreikių pripažinimu, numatant veiklas ir sudarant sąlygas kiekvienam vaikui ugdytis bei tobulėti. Kiekvieno vaiko kokybinę ūgtį per ugdymo(si) laikotarpį stebi ir atpažįsta mokytojai, švietimo pagalbos ir kiti specialistai, Tėvai.

17. Vaiko asmenybės raida, brandinimas yra pagrindinis vaiko ugdymo(si) tikslas. Dalyvaujant įvairiose ugdymo(si) aplinkose, įgyjami ugdymosi pasiekimai – žinios ir supratimas, gebėjimai, vertybinės nuostatos. Pasiekimų stebėseną – visų vaikų ir kiekvieno vaiko kokybiško ugdymo užtikrinimo veiksnys. Pasiekimų ir pažangos stebėjimo, dokumentavimo, ugdymo(si) planavimo, jo įgyvendinimo ir reflektavimo procese remiamasi šiais (2 pav.) pavaizduotais cikliškais etapais.

2 pav. Vaikų ugdymo(si) pažangos stebėsenos ciklo etapai

18. Vaiko pasiekimų stebėseną ir dokumentavimą siekiama:

- 18.1. pažinti kaip jis mokosi;
- 18.2. paremti jo mokymąsi;
- 18.3. atskleisti ir padėti visapusiškai plėtoti potencialias vaiko galias;
- 18.4. pastebėti konkrečius vaiko ypatumus (aukštas mokymosi potencialas, specifiniai ugdymosi, kalbos ir kalbėjimo sutrikimai ir pan.) ir nustatyti papildomų švietimo pagalbos paslaugų poreikį;
- 18.5. pastebėti, ar neužsibuvo viename pasiekimų žingsnyje ir įgalinti jį daryti pažangą;
- 18.6. numatyti kaip ugdymas bus pritaikomas, personalizuojamas ir / ar individualizuojamas, priimti pagrįstus sprendimus ugdymui(si) tobulinti.

19. Vaiko pasiekimų stebėseną ir dokumentavimą padeda pedagogams įsivertinti savo profesinės veiklos ir ugdymo praktikos (planavimo, įgyvendinimo, pagalbos vaikui) kokybę:

19.1. geriau pažinti kiekvieną vaiką ir numatyti jo ugdymo(si) perspektyvą stebint, ką vaikas jau geba, ko ir kaip mokosi, kokia jo asmeninė pažanga atskirose pasiekimų srityse, atskleidžiant potencialias jo galias ir pagalbos poreikį;

19.2. kryptingai planuoti ugdymo turinį ir veiksmingai įgyvendinti lankstų bendrą vaikų grupės ugdymo(si) procesą, skatinantį kiekvieno vaiko ugdymosi pažangą;

19.3. nuosekliai analizuoti mokytojų ir kitų ugdytojų sąveikų su vaiku, taikomų pedagoginių strategijų ir metodų, būdų, sukurtos aplinkos, paramos ir vaiko poreikius atliepiančios pagalbos poveikį kiekvieno vaiko pažangai;

19.4. derinti vaiko, Tėvų, mokytojų, švietimo pagalbos ir kitų specialistų lūkesčius dėl vaiko tolesnio ugdymo(si), siekiant visų ugdymo(si) proceso dalyvių kryptingo įsitraukimo į ugdymo(si) procesą.

20. Vaiko nuolatinis ugdymo(si) pažangos stebėjimas ir dokumentavimas atliekamas laikantis individualizavimo, nuoseklumo, bendradarbiavimo, konfidencialumo ir etikos principų. Parenkami tokie metodai, kurie sudaro sąlygas vaikui pažįstamuose kontekstuose pademonstruoti savo pasiekimus:

20.1. vaikas mokosi reflektuoti, įsivertinti mokymąsi su pedagogu, bendraamžiais ir Tėvais, aptardamas, kas jam sekasi, o kur ir kokių pastangų reikėtų daugiau;

20.2. ugdymo(si) pasiekimų ir pažangos stebėseną vaikui padeda išgyventi sėkmės jausmą, skatina apmąstyti turimus gebėjimus bei įveikti kliūtis.

21. Sistemingam vaiko pažangos stebėjimui Įstaigoje naudojamos šios formos:

21.1. diagnostinis vertinimas – skirtas vaikui pažinti ir tolimesniam ugdymui(si) numatyti. Jis atliekama rugsėjo mėnesį ir / ar atvykus vaikui, rengiant IPP arba atsiradus naujiems vaiko ugdymosi poreikiams;

21.2. formuojamasis vertinimas – tai kasdieninių vaiko ugdymosi situacijų stebėjimas, kurio metu fiksuojama vaiko ugdymosi pažanga. Iš anksto suplanuojama, kas bus stebima ir dokumentuojama. Vaiko pažanga fiksuojama el. dienyne;

21.3. apibendrinamasis vertinimas atliekamas ne rečiau kaip du kartus per mokslo metus. Apie vaiko ugdymo(si) pasiekimus sprendžiama iš kasdieninės patirtinės jų veiklos ir jos rezultatų.

22. Žingsnių siejimas su amžiumi yra sąlyginis, nes šiais žingsniais kiekvienas vaikas keliauja individualiu tempu ir pasiekia optimalų pagal savo potencialias galias pasiekimų žingsnį.

23. Mokytojai, pagalbos mokiniui ir kiti specialistai nuolat bendradarbiauja su Tėvais, dalinasi informacija apie vaiko pasiekimus ir pažangą, siekiant ugdymo(si) tęstinumo namuose, palaikomas nuolatinis grįžtamasis ryšys.

24. Įstaigos ir šeimos partnerystė apima įvairius bendravimo būdus – tiek formalius, tiek ir neformalius: konsultacijos, pokalbiai, elektroninis ryšys, Tėvų susirinkimai ir kitos formos, kurios leidžia nuosekliai ir veiksmingai keistis informacija, reflektuoti ir laiku reaguoti į problemas bei kartu su šeima rasti geriausius sprendimus, kad vaikas galėtų augti ir tobulėti.

25. Vaiko pasiekimai aprašomi trumpais komentarais, nusakančiais, kokios yra vaiko stiprybės, galios, kas jau pasiekta, ką reikia tobulinti.

26. Specialiųjų ugdymo(si) poreikių turinčio vaiko pasiekimai aptariami individualiai su Tėvais bei VGK posėdžiuose, dalyvaujant ne tik Tėvams, bet ir kitiems vaiko gerove suinteresuotiems asmenims.

27. Taikoma į tikslus orientuotų stebėjimo ir dokumentavimo būdų įvairovė:

27.1. trumpas spontaniškas neformalus stebėjimas;

27.2. sistemingas ar atrankinis vieno vaiko stebėjimas;

27.3. vaiko refleksija;

27.4. vaiko elgesio faktų analizė;

27.5. vaiko veiklos ir kūrybos darbų analizė;

27.6. atskirų situacijų stebėjimas ir aprašymas bei kt.

28. Mokytojai, pagalbos mokiniui ir kiti specialistai, vadovaudamiesi savo susikurta vaiko stebėsenos ir dokumentavimo sistema, dokumentuoja ugdymo(si) procesą, renka reikšmingus ugdymo(si) proceso ir pasiekimų įrodymus (kūrybinius darbelius, nuotraukas, garso ir vaizdo įrašus,

stebėjimo medžiagą ir kt.), fiksuoja ir saugo juos vaiko pasiekimų apraše, aplanke, skaitmeninėse laikmenose, kartu analizuoja, interpretuoja ir lygina ankstesnius vaiko pasiekimus su esamais, aptaria savo pedagoginių sprendimų poveikį ugdymo(si) pažangai.

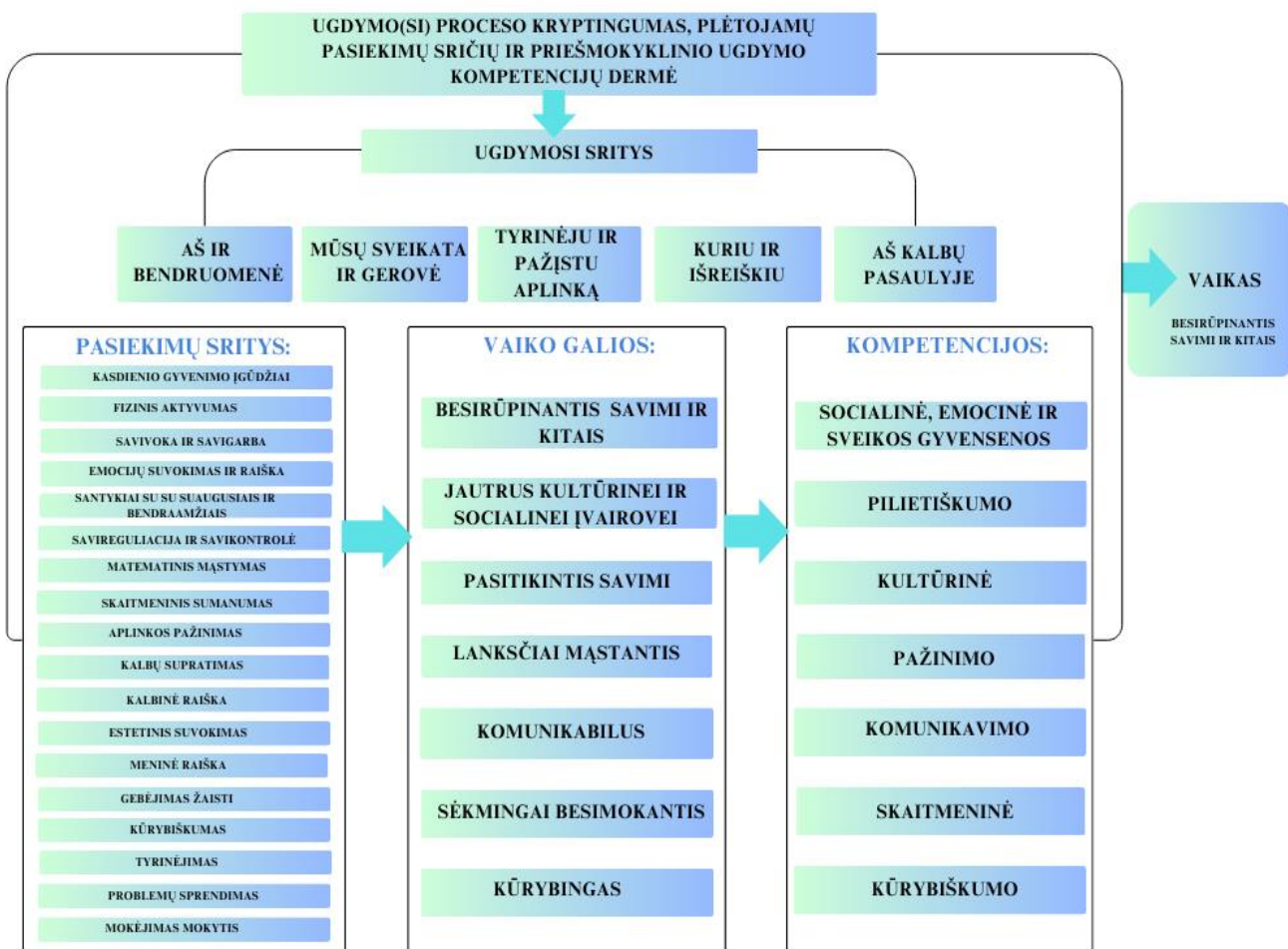
29. Stebint, dokumentuojant ir analizuojant vaiko pasiekimus laikomasi etikos reikalavimų, objektyvumo ir humaniškumo, konfidencialumo bei pozityvumo principų. Vaikų pasiekimai tarpusavyje nelyginami.

30. Stebint, dokumentuojant, planuojant ir reflektuojant konkretaus vaiko arba vaikų grupės ugdymąsi, į pagalbą pasitelkiama priemonė „Pasiekimų žingsneliai“. Sukaupia informacija naudojama tikslingam veiklos planavimui, bendradarbiavimui su Tėvais, sklandžiam perėjimui ugdytis pagal priešmokyklinio ugdymo bendrąją programą.

31. Tolimesnis ugdymo(si) procesas planuojamas atsižvelgiant į vaiko ugdymo(si) pasiekimus ir pažangos analizės rezultatus. Tęstinumas ir perėjimas iš vienos programos į kitą įgalina užtikrinti visuminį vaiko ugdymą(si), siekiant kiekvieno asmeninės ūgties. Įgyvendindama IUP, Įstaiga siekia dermės su priešmokyklinio ugdymo bendrąją programa:

31.1. vaiko ugdymo(si) dermę bei tęstinumą užtikrina Įstaigos IUP ir priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos svarbiausių ugdymo(si) principų, taikomų strategijų, metodų, būdų bei priemonių atitikties ir ugdymo(si) proceso kryptingumas – ugdymo(si) modeliavimas iš vaiko raidos ir ugdymo(si) perspektyvos, ypatingą dėmesį skiriant visuminiam ugdymui(si);

31.2. ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų pasiekimų sričių, auginamų galių ugdymosi srityse ir priešmokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų kompetencijų dermė: suderintos jas sudarančių pasiekimų grupės, pasiekimų turinys, jų augimo nuoseklumas, siekiant, kad vaikas būtų pasiruošęs sėkmingai mokytis mokykloje (3 pav.).

3 pav. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų ugdymo(si) dermė ir tęstinumas

32. Įgyvendinus IUP, bus užtikrintos lanksčios ugdymo(si) sąlygos, skatinančios programoje numatytų vaiko galių auginimą ir padedančios užtikrinti tolesnio ugdymo(si) poreikį.

33. Įstaigos IUP numatoma atnaujinti pasikeitus teisės aktams, reglamentuojantiems ikimokyklinį ugdymą, matant poreikį atnaujinti programos turinį, norint išlaikyti dermę su praktiniu ugdymo proceso įgyvendinimu bei atsižvelgiant į visos bendruomenės poreikius.

SUDERINTA

Klaipėdos lopšelio-darželio „Sakalėlis“
mokytojų tarybos 2025 m. balandžio 28 d. posėdžio
protoliniu nutarimu
(protokolas Nr. V1-9)